

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Διπλωματική Εργασία

**Φορολογικός έλεγχος Ανωνύμων Εταιρειών και φοροδιαφυγή στην
Ελλάδα**

της

ΑΡΙΤΖΗ ΜΑΡΙΑΣ

Επιβλέπων Καθηγητής: Δρογαλάς Γεώργιος

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του διπλώματος
μεταπτυχιακών σπουδών στη Διοίκηση Επιχειρήσεων

Θεσσαλονίκη, Ιανουάριος 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	2
ABSTARCT.....	8
Εισαγωγή – Αναγκαιότητα – Σκοπός – Διάρθρωση Εργασίας.....	9
Κεφάλαιο 1: Εννοιολογικό πλαίσιο του φορολογικού ελέγχου και της φοροδιαφυγής	12
1.1 Έννοια του φορολογικού ελέγχου.....	12
1.2 Σκοπός του φορολογικού ελέγχου	12
1.3 Είδη φορολογικού ελέγχου	12
1.4 Έμμεσες τεχνικές ελέγχου.....	13
1.5 Όργανα διενέργειας φορολογικών ελέγχων	13
1.6 Έννοια της Φοροδιαφυγής	14
1.7 Αιτίες της φοροδιαφυγής.....	15
1.8 Συνέπειες της φοροδιαφυγής.....	16
Κεφάλαιο 2: Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα.....	17
2.1 Το μέγεθος της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα	17
2.2 Μέθοδοι φοροδιαφυγής και Α.Ε	21
2. 3 Τρόποι αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής	24
3.1 Έννοιες ορισμοί.....	28
3.2 Είδη φορολογικού ελέγχου	29
3.3 Έμμεσες τεχνικές ελέγχου.....	31
Κεφάλαιο 4 : Μεθοδολογία Έρευνας	35
Εισαγωγή.....	35
Δείγμα.....	35
Ερωτηματολόγιο Έρευνας	35
Κεφάλαιο 5: Αποτελέσματα Έρευνας	37
5.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ	38
5.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ	65
5.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΩΝ.....	70
5.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ	72
Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα, Περιορισμοί και Προτάσεις για Μελλοντική έρευνα...	76
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	79

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1- Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 1.....	38
Πίνακας 2- Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 2.....	39
Πίνακας 3- Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 3.....	40
Πίνακας 4 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 4.....	41
Πίνακας 5 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 5.1.....	42
Πίνακας 6 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 5.2.....	43
Πίνακας 7 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 5.3.....	44
Πίνακας 8 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 5.4.....	45
Πίνακας 9 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 5.5.....	46
Πίνακας 10 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 6.....	47
Πίνακας 11 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 7.....	48
Πίνακας 12 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 8.....	49
Πίνακας 13 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 9.....	50
Πίνακας 14 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 10.....	51
Πίνακας 15 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 11.1.....	52
Πίνακας 16 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 11.2.....	53
Πίνακας 17 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 11.3.....	54
Πίνακας 18 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 11.4.....	55
Πίνακας 19 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 12.....	56
Πίνακας 20 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 13.....	57
Πίνακας 21 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 14.....	58
Πίνακας 22 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 15.....	59
Πίνακας 23 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 16.....	60

Πίνακας 24 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 17.....	61
Πίνακας 25 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 18.....	62
Πίνακας 26 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 19.....	63
Πίνακας 27 -Περιγραφικά στατιστικά ερώτησης 20.....	64
Πίνακας 28- Cronbach's Alpha.....	65
Πίνακας 29- Cronbach's Alpha.....	66
Πίνακας 30- Cronbach's Alpha.....	67
Πίνακας 31- Cronbach's Alpha.....	68
Πίνακας 32- Cronbach's Alpha.....	69
Πίνακας 33- Correlations.....	70
Πίνακας 34- Model Summary.....	72
Πίνακας 35- Πίνακας ANOVA.....	73
Πίνακας 36- Πίνακας Coefficients.....	74

Πίνακας Γραφημάτων

Γράφημα 1: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 1.....	38
Γράφημα 2: Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 2.....	39
Γράφημα 3:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 3.....	40
Γράφημα 4:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 4.....	41
Γράφημα 5:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5.1.....	42
Γράφημα 6:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5.2.....	43
Γράφημα 7:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5.3.....	44
Γράφημα 8:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5.4.....	45
Γράφημα 9:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 5.5.....	46
Γράφημα 10:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 6.....	47
Γράφημα 11:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 7.....	48
Γράφημα 12:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 8.....	49
Γράφημα 13:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 9.....	50
Γράφημα 14:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 10.....	51
Γράφημα 15:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11.1.....	52
Γράφημα 16:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11.2.....	53
Γράφημα 17:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11.3.....	54
Γράφημα 18:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 11.4.....	55
Γράφημα 19:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 12.....	56
Γράφημα 20:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 13.....	57
Γράφημα 21:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 14.....	58
Γράφημα 22:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 15.....	59
Γράφημα 23:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 16.....	60

Γράφημα 24:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 17.....	61
Γράφημα 25:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 18.....	62
Γράφημα 26:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 19.....	63
Γράφημα 27:Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής ερώτηση 20.....	64

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο φορολογικός έλεγχος και η φοροδιαφυγή είναι δυο αλληλένδετα και αντικρουόμενα στοιχεία μεταξύ τους καθώς το πρώτο στοχεύει στην εξάλειψη του δεύτερου. Πιο συγκεκριμένα η φοροδιαφυγή είναι ένα φαινόμενο που δεν αφορά μόνο τις επιχειρήσεις αλλά και τους ιδιώτες, καθώς ο σκοπός του πρόσκαιρου κέρδους, η μεγάλη φορολόγηση που υπάρχει στη χώρα είτε ο συνδυασμός των δυο, ωθούν στην πραγματοποίηση κινήσεων με στόχο την ελαχιστοποίηση και ήτοι δυνατόν την εκμηδένιση της φορολόγησης. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η παρουσίαση και η ανάλυση της σημασίας του φορολογικού ελέγχου και η ανάδειξη των λόγων που οδηγούν στην επιλογή της. Αρχικά γίνεται παρουσίαση και ανάλυση διεθνούς βιβλιογραφίας σχετική με την φοροδιαφυγή στην Ελλάδα και τον φορολογικό έλεγχο με έμφαση στις Ανώνυμες Εταιρείες. Στη συνέχεια μετά από συγκέντρωση 150 ερωτηματολογίων πραγματοποιείται ανάλυση περιγραφικής στατιστικής και ανάλυση πολλαπλής παλινδρόμησης. Τα αποτελέσματα της έρευνας τόνισαν το αίσθημα της άδικης φορολόγησης σε συνδυασμό με την άποψη της μη σωστής διαχείρισης και κατανομής των φόρων προς το κοινωνικό συμφέρον.

Λέξεις Κλειδιά: Φορολογικός έλεγχος, Φοροδιαφυγή, Ανώνυμες εταιρείες

ABSTARCT

Tax control and tax evasion are two interrelated and conflicting elements as the former aims to eliminate the latter. More specifically, tax evasion is a phenomenon that not only concerns businesses but also individuals, as the purpose of temporary profit, the high level of taxation that exists in the country, or the combination of the two, prompts the realization of actions with the aim of minimizing and, if possible, the abolition of taxation. The purpose of this paper is to present and analyze the importance of tax audit and highlight the reasons that lead to its selection. First, there is a presentation and analysis of international literature related to tax evasion in Greece and tax control with an emphasis on S.A (Société anonyme). Then, after collecting 150 questionnaires, descriptive statistics analysis and multiple regression analysis are carried out. The results of the survey highlighted the feeling of unfair taxation combined with the view of improper management and distribution of taxes in the social interest

Keywords: Tax control, Tax evasion, S.A

Εισαγωγή – Αναγκαιότητα – Σκοπός – Διάρθρωση Εργασίας

Εισαγωγή

Ένα κρίσιμο πρόβλημα που αντιμετωπίζει το ελληνικό φορολογικό σύστημα είναι η εκτεταμένη παραοικονομία και η φοροδιαφυγή, που είναι ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που απειλούν τα δημόσια έσοδα. (Διακομιχάλης, 2020)

Η φοροδιαφυγή είναι ένα διαχρονικό φαινόμενο που επηρεάζει όλες τις χώρες. Σύμφωνα με έρευνα του Βουσινά (2017), η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις χώρες με το υψηλότερο ποσοστό φοροδιαφυγής, παρά τους κανονισμούς και τους θεσμούς που θέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση, το γεγονός αυτό δημιουργεί ελλείμματα στον δημοσιονομικό τομέα της Ελλάδας. Ωστόσο, μαζί με τους παράγοντες που καλλιεργούν τη φοροδιαφυγή, υπάρχουν και παράγοντες που ενισχύουν τη φορολογική συμμόρφωση. (Κουναδέας, και συν. 2022)

Οι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν την υπόγεια δραστηριότητα σχετίζονται με το δημόσια διοίκηση. Αυτά περιλαμβάνουν εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, φορολογικές επιβαρύνσεις, την πολυπλοκότητα και την αυθαιρεσία του φορολογικού συστήματος, καθώς και την έκταση του, τη γραφειοκρατία και τη συχνότητα εμφάνισής της. (Κουναδέας, και συν. 2022)

Για τους παραπάνω λόγους οι φορολογικές αρχές καλούνται μέσω των ελέγχων να εντοπίσουν τυχόν φορολογικές ατασθαλίες (Δρογαλας, 2015) να διασφαλίσουν τα δημόσια έσοδα και να καταπολεμήσει το παραοικονομία. (Ηρειώτης, 2021)

Αναγκαιότητα εργασίας

Παρόλη την πλούσια βιβλιογραφία και έρευνα που υπάρχει σχετικά με τον φορολογικό έλεγχο και την φοροδιαφυγή, η παρούσα διπλωματική εργασία κρίνεται αναγκαία για την κατανόηση του προβλήματος της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα και την σημασία του φορολογικού ελέγχου.

Με βάση τα παραπάνω, η διεξαγωγή θεωρητικής και εμπειρικής έρευνας στους δυο τομείς που αναφέραμε έχουν ως αποτέλεσμα την εύρεση πιθανών λύσεων σε κάποια προβλήματα αλλά και την άποψη της κοινής γνώμης για τον ελεγκτικό μηχανισμό και την φοροδιαφυγή γενικότερα.

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι να αναδείξει και να αναλύσει το πρόβλημα της φοροδιαφυγής σε ιδιώτες και επιχειρήσεις, καθώς και την αναγκαιότητα του φορολογικού ελέγχου μέσω του οποίου επιτυγχάνεται ο περιορισμός της σε κάποιο ορισμένο βαθμό. Η ανάλυση αυτή διεξάγεται μέσω θεωρητικής διερεύνησης αλλά και μέσω ανάλυσης εμπειρικών δεδομένων που προκύπτουν μετά από έρευνα.

Διάρθρωση Εργασίας

Η παρούσα εργασία απαρτίζεται από έξι (6) κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο επισημαίνονται κάποια εισαγωγικά στοιχεία σχετικά με το θέμα της διπλωματικής εργασίας. Στη συνέχεια τονίζεται η αναγκαιότητα και ο σκοπός της ενώ στο τέλος του κεφαλαίου παρουσιάζεται η διάρθρωση των κεφαλαίων της εργασίας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύεται το θεωρητικό της διπλωματικής εργασίας, πιο συγκεκριμένα στην αρχή παρουσιάζεται το εννοιολογικό πλαίσιο του φορολογικού ελέγχου και στη συνέχεια το εννοιολογικό πλαίσιο της φοροδιαφυγής.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται μια ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και των ερευνών σχετικά με τη φοροδιαφυγή στην Ελλάδα και των φορολογικό έλεγχο Ανωνύμων Εταιρειών καθώς και τις τεχνικές ελέγχου.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθεται η μεθοδολογία έρευνας. Πιο συγκεκριμένα παρουσιάζεται το δείγμα της εμπειρικής έρευνας, ο τρόπος με τον οποίο συλλέχθηκαν τα δεδομένα καθώς και οι ερωτήσεις τις οποίες κλήθηκαν να απαντήσουν οι ερωτηθέντες.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας, ύστερα από την επεξεργασία των ερωτηματολογίων που απαντήθηκαν. Πιο αναλυτικά, αρχικά χρησιμοποιείται η περιγραφική στατιστική της οποίας τα αποτελέσματα παρουσιάζονται μέσα από πίνακες και γραφήματα, εν συνεχεία ακολουθεί ο έλεγχος αξιοπιστίας και η ανάλυση συσχετίσεων των μεταβλητών. Τέλος παρατίθενται τα αποτελέσματα της ανάλυσης παλινδρόμησης.

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο καταγράφονται τα συμπεράσματα της εργασίας και επισημαίνεται η συνεισφορά της έρευνας, τέλος αναφέρονται οι περιορισμοί της και παρατίθενται οι προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

Κεφάλαιο 1: Εννοιολογικό πλαίσιο του φορολογικού ελέγχου και της φοροδιαφυγής

1.1 Έννοια του φορολογικού ελέγχου

Ως έννοια του φορολογικού ελέγχου ορίζουμε όλες αυτές τις ενέργειες που διενεργούν οι εκάστοτε φορολογικές αρχές με στόχο τον εντοπισμό ατασθαλιών των φορολογούμενων σε φορολογική βάση (Δρογαλάς,2015). Σε παγκόσμια κλίμακα ο φορολογικός έλεγχος είναι πολύ σημαντική διοικητική λειτουργία που διασφαλίζει την ορθότητα των φόρων που υποχρεούνται να πληρώσουν οι φορολογούμενοι.(Anvi and Demirci, 2021)

Πιο συγκεκριμένα μπορούμε να περιγράψουμε τον φορολογικό έλεγχο ως την διαδικασία εξέτασης του βαθμού στον οποίο ο φορολογούμενος έχει υποβάλλει σωστά την φορολογική του δήλωση σύμφωνα με την υπάρχουσα φορολογική νομοθεσία. (Δρογαλάς, 2015).

1.2 Σκοπός του φορολογικού ελέγχου

Ο φόρος είναι ένα κόστος που επιβάλετε από το κράτος στις επιχειρήσεις που παράγουν έσοδα. Για αυτόν τον λόγο οι εταιρείες και οι νομικές οντότητες στην προσπάθεια τους να μεγιστοποιήσουν το κέρδος τους αναμένεται να ψάξουν λύσεις ώστε να μειώσουν τους πληρωτέους φόρους.(Mahdi Salehi, 2019)

Ο σκοπός του φορολογικού ελέγχου είναι να διασφαλίσει τα δημόσια έσοδα, να ενισχύσει την φορολογική συμμόρφωση καθώς και να πατάξει την φοροδιαφυγή. Επίσης να καταπολεμήσει το λαθρεμπόριο καθώς ταυτόχρονα παρέχει υψηλή ποιότητα υπηρεσιών στους πολίτες και τις επιχειρήσεις. (Ηρειώτης, 2021)

Καθώς και να σταματήσει την μεταφορά δραστηριοτήτων προς τη παραοικονομία, βρίσκοντας τρόπους να ενισχύσει το φορολογικό ηθικό. (Bitzenis and Vlachos, 2019)

1.3 Είδη φορολογικού ελέγχου

Τα είδη του φορολογικού ελέγχου χωρίζονται στις παρακάτω τρεις κατηγορίες τις οποίες θα αναλύσουμε στο τρίτο κεφάλαιο.

- Τακτικός (οριστικός) έλεγχος(from-the-office audit)

- Προσωρινός έλεγχος(full-on-site audit)
- Προληπτικός έλεγχος(partial-on-site (pre-emptive))

(Ηρειώτης, 2021)

1.4 Έμμεσες τεχνικές ελέγχου

Υπάρχουν πέντε είδη έμμεσων τεχνικών ελέγχου τα οποία αναφέρουμε παρακάτω επιγραμματικά και θα αναλύσουμε στη συνέχεια αυτής της εργασίας,

- Τεχνική ανάλυσης ρευστότητας
- Τεχνική καθαρής θέσης του φορολογουμένου
- Τεχνική του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά
- Μέθοδος της αρχής των αναλογιών
- Μέθοδος της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο του κύκλου εργασιών(Δαλιάνης, Νιφοροπουλος, 2020)

1.5 Όργανα διενέργειας φορολογικών ελέγχων

Ο αρμόδιος δημόσιος φορέας φορολογικών ελέγχων έως και το 2016 ήταν το Υπουργείο Οικονομικών ενώ από το 2017 συστάθηκε η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων(ΑΑΔΕ). (Ηρειώτης, 2021) αναλαμβάνοντας αυτή να χρησιμοποιήσει τα αρμόδια όργανα διενέργειας φορολογικών ελέγχων(Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π, Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ., Σ.Δ.Ο.Ε αρμόδιες Δ.Ο.Υ) (Δαλιάνης & Νιφορόπουλος, 2020) με στόχο την μείωση της φοροδιαφυγής αλλά και της συμμόρφωσης των εταιρειών σύμφωνα με το νομικό πλαίσιο.

Σε αυτό το σημείο θα αναφέρουμε επιγραμματικά τις αρμοδιότητες κάθε ενός από τα συγκεκριμένα όργανα:

- 1) Κέντρο έλεγχου φορολογούμενων μεγάλου πλούτου(Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π): Το Κ.Ε.ΦΟ.ΜΕ.Π είναι αρμόδιο για τον έλεγχο φορολογούμενων πολιτών και των συζύγων τους με ακίνητη περιουσία άνω των 2,000,000 € καθώς και τα τέκνα αυτών. Επίσης ελέγχει τις αλλοδαπές νομικές οντότητες η φυσικά πρόσωπα καθώς και ημεδαπή νομικά πρόσωπα κατοχής ακινήτων χωρίς άλλη επιχειρηματική δραστηριότητα.(Βενετόπουλος, 2015)

- 2) Κέντρο ελέγχου μεγάλων επιχειρήσεων(Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ.):Η βασική αρμοδιότητα του Κ.Ε.ΜΕ.ΕΠ. είναι ο έλεγχος φορολογούμενων από επιχειρηματικές δραστηριότητες με έσοδα άνω των 25,000,000 € , Τραπεζικές και ασφαλιστικές εταιρείες με όριο των ετησίων ακαθάριστων εσόδων τα 10,000,000 € καθώς και συσχετιζόμενες επιχειρήσεις και φυσικά πρόσωπα συνδεδεμένα με τις παραπάνω εφόσον ξεπερνούν τα προαναφερθέντα όρια.(Βενετόπουλος, 2015)
- 3) Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος(Σ.Δ.Ο.Ε.): Αποστολή του Σώματος Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος (Σ.Δ.Ο.Ε.), είναι η αποκάλυψη και καταπολέμηση εστιών οικονομικού εγκλήματος, ο έλεγχος της κίνησης κεφαλαίων, της κατοχής και διακίνησης απαγορευμένων ή υπό ειδικό καθεστώς ειδών και ουσιών, ο έλεγχος της ορθής εφαρμογής των διατάξεων που σχετίζονται με τις εθνικές και κοινοτικές επιδοτήσεις και επιχορηγήσεις, η αποκάλυψη περιπτώσεων διαφθοράς και απάτης, καθώς επίσης και ο έλεγχος της ορθής εφαρμογής των διατάξεων που αναφέρονται στην προστασία της δημόσιας περιουσίας, με σκοπό την πρόληψη των σχετικών παραβάσεων και παράνομων πράξεων, την οικειοθελή συμμόρφωση των υπόχρεων, τη δίωξη των υπευθύνων παραβατών, καθώς και την προστασία γενικότερα των οικονομικών συμφερόντων του Ελληνικού Δημοσίου, της εθνικής οικονομίας, του κοινωνικού συνόλου και της Ευρωπαϊκής Ένωσης(Ε.Ε.).(Υπουργείο Οικονομικών (<https://www.minfin.gr/web/eidike-grammateia-sdoe>))
- 4) Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία(Δ.Ο.Υ.):Η αρμοδιότητα των Δ.Ο.Υ. είναι ο φορολογικός έλεγχος των επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων που δεν πληρούν τα κριτήρια για την ένταξη τους στον έλεγχο από τις προαναφερθείσες υπηρεσίες (ΚΕΦΟΜΕΠ,ΚΕΜΕΕΠ) καθώς και έλεγχο όλων των φορολογούμενων για απόκρυψη εισοδημάτων ή ακίνητης περιουσίας. (Βενετόπουλος, 2015)

1.6 Έννοια της Φοροδιαφυγής

Στις περισσότερες χώρες η μεγαλύτερη πηγή εσόδων της κυβέρνησης είναι οι φόροι.Κάθε χώρα εφαρμόζει διαφορετική πολιτική και έτσι το φορολογικό μερίδιο διαφέρει από χώρα σε χώρα και για αυτό η φοροδιαφυγή είναι ένα τεράστιο πρόβλημα καθώς μειώνει τα έσοδα του κράτους καθώς οι φόροι που επιστρέφουν

είναι λιγότερη από όσο είχε προϋπολογισθεί. (Mahdi Salehi, 2019). Πολλές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν έναν επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό που στην ουσία του είναι μια νόμιμη μορφή φοροδιαφυγής. Δεν το πραγματοποιούν μόνο για να αυξήσουν την οικονομική δυναμική τους αλλά και ως μέσο γνωστοποίησης της δυσαρέσκειας τους προς την χαμηλή ποιότητα υπηρεσιών που λαμβάνουν από το κράτος. Το αποτέλεσμα αυτών των τακτικών είναι η ενίσχυση της παραοικονομίας (μιας οικονομίας που υπάρχει παντού) καθώς είναι όλες αυτές οι αδήλωτες συνδιαλλαγές για τις οποίες δεν πληρώνετε και ο ανάλογος φόρος (Marzuki and Syukur, 2020) καθώς χρησιμοποιείται ως μέσο φοροδιαφυγής. (Ahmed Emadeldin Yamen, 2021) Γι' αυτό τον λόγο η ανάπτυξη ενός βελτιωμένου φορολογικού συστήματος με στόχο την αύξηση της φορολογικής αποτελεσματικότητας είναι καίριο καθώς η φορολογική συμμόρφωση των φορολογούμενων είναι η κύρια ανησυχία όλων των φορολογικών αρχών (Dengjun Zhang, 2018).

1.7 Αιτίες της φοροδιαφυγής

Όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο σημείο της έρευνας οι φορολογούμενοι (εταιρείες είτε φυσικά πρόσωπα) προσπαθούν με διάφορους τρόπους να αποφύγουν την καταβολή φόρων για τα κεκτημένα τους. Οι αιτίες που οδηγούν στην φοροδιαφυγή είναι πολλές με την βάση όλων να είναι το οικονομικό κομμάτι καθώς ένας φορολογούμενος που δηλώνει τα πραγματικά του εισοδήματα έχει μεγαλύτερο φορολογικό βάρος από κάποιον που τα αποκρύπτει. Αυτό μπορεί να οδηγήσει στην μη ειλικρινή δήλωση ώστε να αυξηθεί το κέρδος του φορολογούμενου, (Avcı and Demirci, 2021). Για μία εταιρεία οι φόροι θεωρούνται έξοδο και έτσι καταβάλουν προσπάθειες να σχεδιάσουν τρόπους ώστε να μειώσουν ή να μετριάσουν το ύψος των φόρων που οφείλουν να καταβάλουν. (Marzuki and Syukur, 2021)

Τα οφέλη που παρέχει η φοροδιαφυγή είναι περισσότερα χρήματα στα χέρια του καταναλωτή και για τις επιχειρήσεις η δυνατότητα μεγαλύτερης επένδυσης καθώς αφαιρεί το βάρος της υπερφορολόγησης. Επίσης ένας ακόμη λόγος που επιτρέπει την ύπαρξη της φοροδιαφυγής είναι η ύπαρξη αναποτελεσματικών ελέγχων καθώς και τα υψηλά επίπεδα διαφθοράς. (Vousinas, 2017)

1.8 Συνέπειες της φοροδιαφυγής

Η έλλειψη της κατάλληλης αρχειοθέτησης των προστίμων από τις φορολογικές αρχές αυξάνει τις πιθανότητες καθυστέρησης καταβολής των δηλωθέντων εισοδημάτων και των πραγματικών δημοσιονομικών εσόδων από φόρους με αποτέλεσμα να διαβρωθεί η πραγματική τιμή των προστίμων από τον πληθωρισμό. (Ophias, 2020)

Η αγνόηση των φορολογικών κινδύνων πολλές φορές δεν συμβαδίζει με την μεγιστοποίηση του κέρδους των μετόχων. Από την μία πλευρά εταιρίες που υιοθετούν μια πιο συντηρητική στάση καταλήγουν να πληρώνουν περισσότερα χρήματα σε φόρους από όσους τους αναλογούν ενώ από την αντίπερα όχθη εταιρίες με πιο επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό καταλήγουν να πραγματοποιούν μεγαλύτερες δαπάνες και να μειωθεί η αγοραστική αξία τους καθώς και η φήμη τους, μετά την πραγματοποίηση φορολογικού ελέγχου. (Manon Deslandes, 2019)

Το κράτος από την πλευρά του πρέπει να διασφαλίσει τα έσοδα του σε ένα συγκεκριμένο βαθμό αλλιώς θα έρθει αντιμέτωπο με ένα δυσβάσταχτο χρέος. Παρόλα αυτά για να διασφαλίσει την φορολογική δικαιοσύνη μεταξύ των φορολογουμένων δεν πρέπει να αυξήσει το φορολογικό φορτίο σαν μέσο αύξησης των εσόδων. Τα κράτη που έχουν αδυναμία να καλύψουν τις δημόσιες δαπάνες τους λόγω μειωμένων φορολογικών καταβολών καταφεύγουν στον εξωτερικό δανεισμό, ο οποίος με την σειρά του οδηγεί σε αύξηση των επιτοκίων και κατά συνέπεια στην μείωση των επενδύσεων. Αυτό έχει αρνητικές συνέπειες στην εργασία καθώς και στο εθνικό εισόδημα. (Avcı and Demirci, 2021)

Μία ακόμη συνέπεια της φοροδιαφυγής είναι ο κακός καταμερισμός των παραγωγικών πόρων της οικονομίας καθώς οι οικονομικές μονάδες πολλές φορές καταφεύγουν στην επιλογή μη παραγωγικών και μη ανταγωνιστικών δραστηριοτήτων με απόλυτο γνώμονα την ευκολότερη δίοδο στην φοροδιαφυγή. (Ernst & Young, 2016).

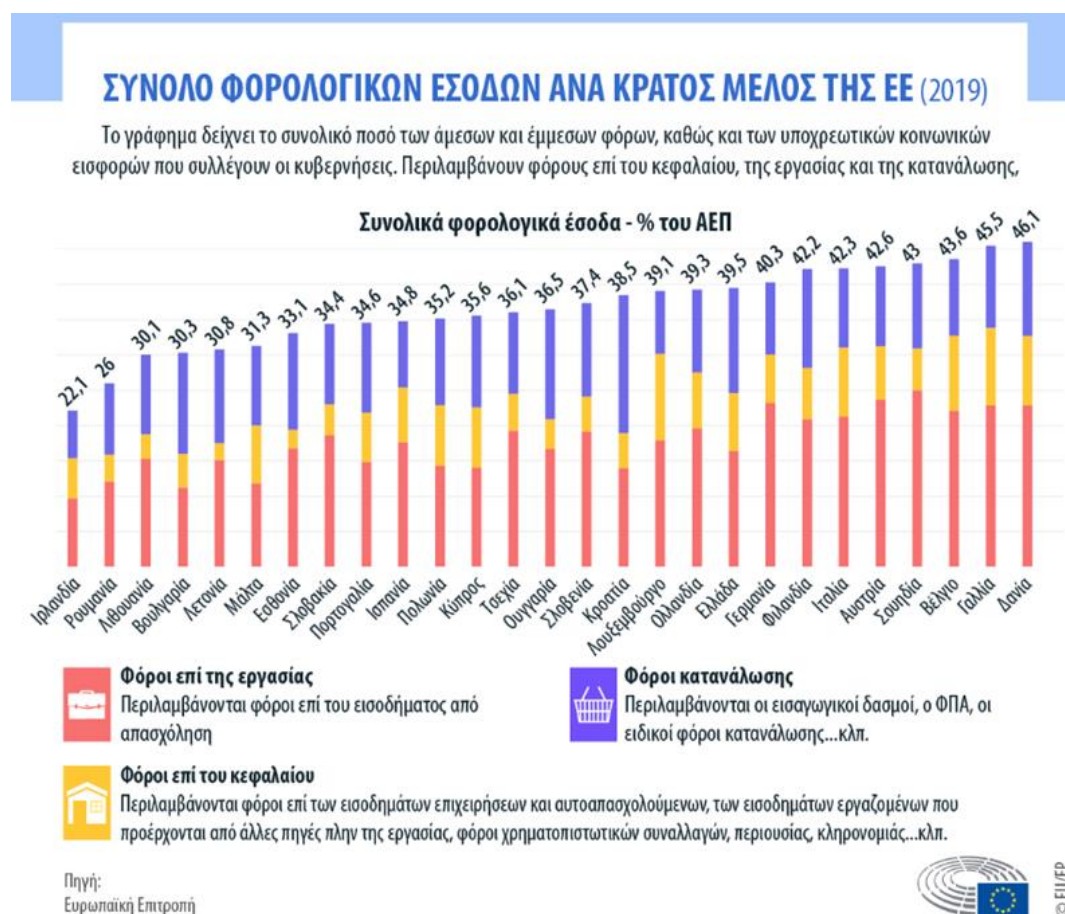
Κεφάλαιο 2: Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα

2.1 Το μέγεθος της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα

Όταν γίνεται αρχικά αναφορά στην έννοια της φοροδιαφυγής ως σοβαρού οικονομικού και κοινωνικού εγκλήματος, δεν είναι δυνατός ο ακριβής ορισμός της. Φοροδιαφυγή μπορεί να συμβεί εάν οι πολίτες παραλείψουν να δηλώσουν το εισόδημά τους από τις πωλήσεις της επιχείρησης, εισάγουν ή εξάγουν χωρίς τα απαραίτητα τιμολόγια/αποδείξεις κ.α. (Αληφαντής, 2018)

Η φοροδιαφυγή είναι ένα φαινόμενο που πλήττει όλες τις χώρες για το λόγο αυτό από το 1960 και έπειτα άρχισαν να την μελετούν και να προσπαθούν να καταπολεμήσουν το φαινόμενο αυτό. (Αρταβάνης, 2015)

Η διαφορά μεταξύ της Ελλάδας και της υπόλοιπης Ευρωπαϊκής Ένωσης στην κλίμακα της φοροδιαφυγής είναι πολύ μεγάλη - οι φορολογούμενοι είναι πιο πιθανό να εμπλακούν σε διαδικασίες φοροδιαφυγής με λίγες πιθανότητες να συλληφθούν από τις αρχές. (Δρογαλάς, 2018)

Εικόνα(1) : Σύνολο φορολογικών εσόδων ανά κράτος

Εικόνα (2): Η φορολογία στην Ε.Ε

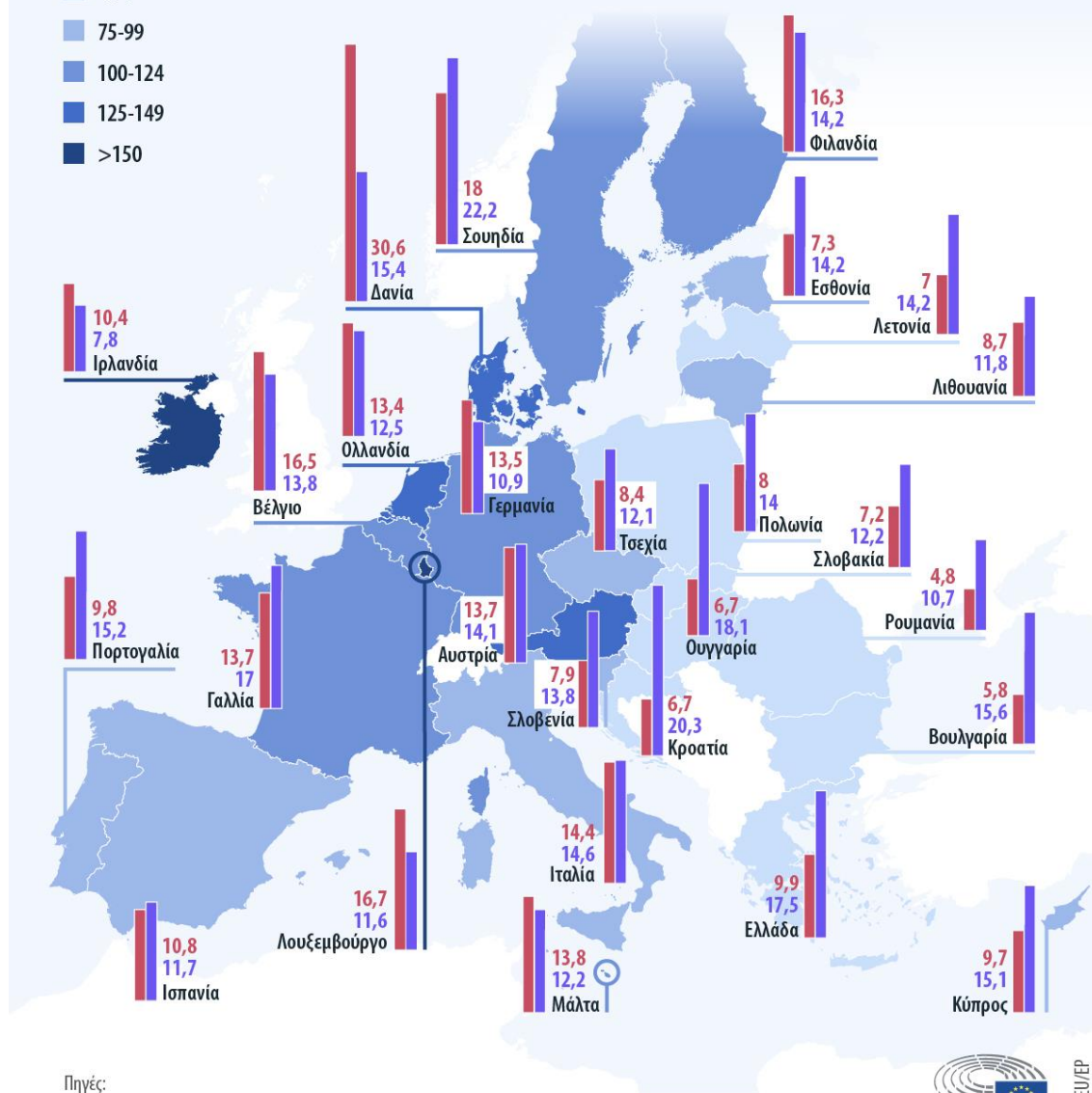
Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΕ

ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΗΝ ΑΕΠ ΣΕ ΜΑΔ (2019)

ΜΑΔ - μονάδα αγοραστικής δύναμης - η χρήση της ΜΑΔ καθιστά δυνατή τη σύγκριση της αγοραστικής δύναμης μεταξύ των περιφερειών των κρατών μελών που χρησιμοποιούν διαφορετικά νομίσματα και όπου τα επίπεδα τιμών είναι διαφορετικά. Οι τιμές του δείκτη υπολογίζονται σε σχέση με τον μέσο όρο της ΕΕ.

Μέσος όρος της ΕΕ = 100

- <74
- 75-99
- 100-124
- 125-149
- >150

ΑΜΕΣΟΙ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ (2019)

% του ΑΕΠ

Οι άμεσοι φόροι - επί του εισοδήματος, περιουσίας ή κεφαλαίου - επιβάλλονται σε άτομα ή επιχειρήσεις και συλλέγονται απευθείας από το κράτος.

Οι έμμεσοι φόροι - ΦΠΑ, ειδικοί φόροι κατανάλωσης - στοχεύουν στην κατανάλωση και συλλέγονται για το κράτος από έναν ενδιάμεσο, π.χ καταστήματα.

Πηγές:
Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Eurostat

Εικόνα(3) : Η φορολογία στην Ε.Ε

Η φοροδιαφυγή περιλαμβάνει τη σκόπιμη πράξη της μη συμμόρφωσης με τη φορολογική νομοθεσία και την αγνόηση των φορολογικών πληρωμών από τους πολίτες. Πολλοί δεν παραβιάζουν άμεσα τη φορολογική νομοθεσία, αλλά αποφεύγουν να πληρώνουν φόρους επωφελούμενοι την έλλειψη ρητής νομοθεσίας. (Δρογαλάς, 2018)

Όσο αναφορά το μέγεθος της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα, στο παρελθόν έχει εκτιμηθεί στο 4% περίπου του ΑΕΠ. Σχεδόν το 90% των φορολογουμένων δηλώνει 10% χαμηλότερα εισοδήματα. (Ernst & Young, 2016)

Οι Έλληνες πολίτες δεν φοροδιαφεύγουν μόνο για προσωπικό όφελος, αλλά και γιατί πιστεύουν ότι το κράτος δεν είναι σε θέση να διαθέσει σωστά το δημόσιο χρήμα και ότι η τρέχουσα πολιτική και το φορολογικό σύστημα είναι αναποτελεσματικό ή διεφθαρμένο. Το κράτος θα πρέπει να κερδίσει την εμπιστοσύνη των πολιτών της για την ενίσχυση της φορολογικής ηθικής και την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής, με την αποτελεσματική κατανομή των πόρων της και την προώθηση της πολιτικής διαφάνειας. (Δρογαλάς, 2018)

Τα διαφυγόντα έσοδα από φοροδιαφυγή φυσικών προσώπων κυμαίνονται από 1,9% έως 4,7% του ΑΕΠ ετησίως. Υπολογίζεται ότι χάνεται το 3,5% του ΑΕΠ λόγω φοροδιαφυγής ΦΠΑ. (Ernst & Young, 2016)

Είναι σημαντικό να αναφερθεί, πως κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, η επιβολή του υψηλού Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝΦΙΑ), οδήγησε στην κατάρρευση της αγοράς των ακινήτων και συνακόλουθα στην αισθητή μείωση των κρατικών εσόδων από τον αντίστοιχο φόρο. (Ernst & Young, 2016)

Φοροδιαφυγή παρατηρείται και στις επιχειρήσεις. Η παράβαση της έκδοσης ή της λήψης εικονικών τιμολογίων είναι συνήθης στην ελληνική πραγματικότητα μεταξύ κυρίως μικρομεσαίων επιχειρήσεων, και στοχεύει στη μη καταβολή ή στη μείωση τόσο του φόρου εισοδήματος όσο και του ΦΠΑ, καθώς και στη λογιστική εμφάνιση εικονικών/πλασματικών ζημιών. Η μη καταβολή έμμεσων φόρων ή η καταβολή μειωμένου φόρου εστιάζεται κυρίως στο ΦΠΑ, με τη διόγκωση του ΦΠΑ των εισροών (εξόδων), ο οποίος συμψηφίζεται με το ΦΠΑ των εκροών (εσόδων), με φορολογικά στοιχεία κυρίως για ανύπαρκτες αγορές και δαπάνες. Από την άλλη πλευρά, η μη καταβολή ή η καταβολή μειωμένων άμεσων φόρων επιδιώκεται μέσω της μείωσης των κερδών που εμφανίζει η επιχείρηση. Αυτό μπορεί να

πραγματοποιηθεί με την αύξηση είτε των δαπανών είτε του κόστους πωληθέντων προϊόντων / εμπορευμάτων ή παρεχόμενων υπηρεσιών, με φορολογικά στοιχεία για ανύπαρκτες πάλι δαπάνες ή αγορές, που έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταβολή των αποτελεσμάτων χρήσης μιας επιχείρησης (μείωση των κερδών, μείωση ή μηδενισμός της ζημίας). Η έκδοση εικονικών πιστωτικών τιμολογίων αποσκοπεί και στην εμφάνιση μικρότερων ακαθάριστων εσόδων ή αμοιβών και, συνεπώς, μικρότερων φορολογητέων εκροών για την απόδοση του ΦΠΑ. (Ernst & Young, 2016)

Αναφορικά τα νομικά πρόσωπα που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα τα κέρδη τα οποία χάνονται αντιπροσωπεύουν κατά προσέγγιση το 0,15% του ΑΕΠ. Κατά συνέπεια, η κλίμακα της φοροδιαφυγής στην Ελλάδα μπορεί να εκτιμηθεί στο 6% έως 9% του ΑΕΠ ή μεταξύ 11 και 16 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως. (kathimerini.gr, Προκόπης Χατζηνικολάου 2020)

Όσον αφορά τα τελευταία δημοσιευθέντα στοιχεία τα οποία παραθέτει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναλύει και καταδεικνύει ότι στη χώρα μας οι συνολικές απώλειες κυμαίνονται κατά προσέγγιση στα 5,3 δις. ευρώ. (europa.eu, 2021)

2.2 Μέθοδοι φοροδιαφυγής και Α.Ε

Συγκριτικά με άλλες χώρες της Ε.Ε., η Ελλάδα είναι πρωταθλήτρια στη φοροδιαφυγή και οι φορολογούμενοι ιδιαίτερα ευρηματικοί, δικαιολογώντας αρνητικά το πολυμήχανο ελληνικό δαιμόνιο. Οι τρόποι φοροδιαφυγής που κατά καιρούς εφαρμόζονται δεν είναι σταθεροί στο χρόνο, εμφανίζονται νέοι, παλιότεροι μεταβάλλονται και προσαρμόζονται σε καινούργια δεδομένα, σε κάθε περίπτωση όμως ο σκοπός και ο στόχος είναι κοινός, ήτοι η μείωση της φορολογικής υποχρέωσης φυσικών και νομικών προσώπων ακόμα και φορολογουμένων που δε θα έπρεπε. (Δρογαλάς, 2018)

Ενδεικτικά θα αναφέρουμε κάποια από τα τεχνάσματα των φορολογουμένων, αλλά και το γενικότερο πλαίσιο, οικονομικό ή κοινωνικό όπου η φοροδιαφυγή εκδηλώνεται: (Δρογαλάς, 2018)

- Εμπορεύματα υψηλής αξίας που μεταφέρονται εύκολα λόγω μικρού όγκου, όπως πολύτιμοι λίθοι, κοσμήματα, ηλεκτρονικές συσκευές κ.λπ., κυκλοφορούν ελεύθερα παρα τους τελωνειακούς και φορολογικούς ελέγχους και τις διτυπώσεις ,μεταξύ των μελών της Ε.Ε.

- Εμφάνιση εκδοθέντων παραστατικών για δήθεν ενδοκοινοτικές συναλλαγές από ανύπαρκτες εταιρείες-μέλη της ΕΕ με σκοπό φοροδιαφυγή στην εσωτερική αγορά.
- Τα εμπορεύματα από τρίτες χώρες που χρησιμοποιούν πλαστα συνοδευτικά έγγραφα εμφανίζονται σε κοινοτική μορφή για την αποφυγή ΦΠΑ και δασμών.
- Λήψη στοιχείων δαπανών για συναλλαγές με αποβιώσαντα άτομα, με αδρανείς επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις που έχουν διακόψει τη λειτουργία τους χωρίς να ακυρώσουν τα φορολογικά τους στοιχεία.
- Δημιουργική λογιστική από τις επιχειρήσεις με σκοπό την μείωση ή αποφυγή καταβολής φόρου.
- Υπερτιμολογήσεις ή υποτιμολογήσεις κατά το δοκούν από κατασκευαστικές, τεχνικές επιχειρήσεις, όπως η λήψη εικονικών τιμολογίων αγορών υλικών ή μηχανημάτων προκειμένου να αυξήσουν τις δαπάνες.
- Εικονικές συναλλαγές με συνεργάτες.
- Άσκηση παρεπόμενων οικονομικών δραστηριοτήτων εντός της επιχείρησης.
- Μη έκδοση ή ελλιπής ή ανακριβής έκδοση φορολογικών στοιχείων για παρεπόμενες υπηρεσίες.
- Στην ίδρυση μη κερδοσκοπικών νομικών προσώπων, όπως σωματεία μπορεί να υποβόσκει η φοροδιαφυγή και φοροαποφυγή, αφού για τη σύστασή τους δεν απαιτείται γραφειοκρατία ούτε υπάρχει ιδιαίτερη εποπτεία και μηχανισμοί ελέγχου των δραστηριοτήτων τους.
- Για την παροχή των δραστηριοτήτων τους στα πλαίσια του δήθεν κοινωφελούς σκοπού τους εκδίδουν αθεώρητες αποδείξεις είσπραξης ή συνδρομής ή χορηγείται στον πελάτη κάρτα ή ταυτότητα μέλους.
- Οι διακινήσεις αγαθών χωρίς παραστατικά διακίνησης π.χ. δελτία αποστολής ή σε άλλες ποσότητες από τις αναγραφόμενες σε αυτά σε νυχτερινές ώρες ώστε αν μειωθεί η πιθανότητα ελέγχου από τις φορολογικές αρχές ή ακόμα διακίνησης με τις σωστές ποσότητες, αλλά που τα δελτία αυτά χρησιμοποιούνται και σε άλλες διακινήσεις διαφορετικών ημερομηνιών με κατάλληλες παρεμβάσεις στην ημερομηνία. Έκδοση παραστατικού πώλησης όπου στο αντίγραφο για τον πελάτη αναγράφεται το σωστό ποσό, ενώ στο στέλεχος το ποσό είναι μικρότερο, ή πώληση δύο ίσων ποσοτήτων του

ιδίου αγαθού καταχώρηση όμως στα βιβλία της επιχείρησης μόνο της μία συναλλαγής.

- Πραγματοποίηση αγορών και πωλήσεων χωρίς καθόλου φορολογικά στοιχεία αξίας, γεγονός που οι ελεγκτικοί μηχανισμοί θα μπορούσαν να εντοπίσουν με τη μέθοδο της απογραφής κλειστής αποθήκης,

- Αντικείμενα μικρού όγκου, όπως οι πολύτιμοι λίθοι μεταφέρονται εύκολα από άτομα που ταξιδεύουν συχνά λόγω επαγγέλματος, όπως ναυτικοί, οδηγοί διεθνών μεταφορών, πληρώματα αεροσκαφών.

- Η καταστρατήγηση ευνοϊκής νομοθεσίας π.χ. ειδικά επιδόματα.

- Ανύπαρκτες εταιρείες με έδρα σε ανύπαρκτες διευθύνσεις, συμμετοχή σε διοικήσεις εικονικών εταιρειών υπερήλικων ατόμων, τα οποία αγνοούσαν την ύπαρξη των εταιρειών, αλλά και τον ρόλο τους σε αυτές,

Μεγάλες επιχειρήσεις, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία και επιχειρηματική πρακτική, θεωρούνται οι ανώνυμες εταιρείες (ΑΕ), οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης (ΕΠΕ), οι συνεταιρισμοί, οι δημόσιες, δημοτικές και κοινοτικές επιχειρήσεις κερδοσκοπικού χαρακτήρα, καθώς και αλλοδαπές επιχειρήσεις που λειτουργούν με οποιονδήποτε τύπο εταιρείας. (Δρογαλας, 2018)

Ο κώδικας που ισχύει τώρα, προβλέπει τρεις κατηγορίες βιβλίων που πρέπει να τηρηθούν από όλους τους επιτηδευματίες, που γι' αυτό το σκοπό οι επιτηδευματίες αυτοί κατατάσσονται σε μια από τις κατηγορίες αυτές με βάση διάφορα κριτήρια που προσδιορίζουν το επιχειρηματικό μέγεθος του καθενός. Από τις τρεις αυτές κατηγορίες, η Τρίτη (Γ) κατηγορία είναι η μόνη που συνιστά σύστημα λογιστικών βιβλίων και μάλιστα πλήρες. (Δρογαλάς, 2018)

Η φοροδιαφυγή εκδηλώνεται με μέσα και πρακτικές που διακρίνονται για την ευρηματικότητα και συνθετότητά τους αλλά και με απλές μεθόδους. Τα κίνητρα για ανάπτυξη παραοικονομικών δραστηριοτήτων φαίνεται ότι είναι εντονότερα στις επιχειρήσεις μικρού μεγέθους, οι οποίες είναι συνήθως οικογενειακού χαρακτήρα, σχετικής έντασης εργασίας και η ζήτηση των προϊόντων τους υπόκειται σε μεγαλύτερες διακυμάνσεις, παράγοντες που δεν ευνοούν υψηλούς ρυθμούς τεχνικής προόδου, του σημαντικότερου παράγοντα αύξησης της παραγωγικότητας και βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας. (Δρογαλάς, 2018)

Όχι σπάνια όμως και μεγάλες επιχειρήσεις αναπτύσσουν άμεσα ή συμβάλλουν έμμεσα στην ανάπτυξη της παραοικονομίας, διαμέσου της υπεργολαβίας, την οποία συχνά καθιστά δυνατή η τεχνική πρόοδος, αναθέτοντας μέρος των οικονομικών δραστηριοτήτων τους σε μικρότερες επιχειρήσεις, είτε για να περιορίσουν το κόστος τους, είτε για να αποκτήσουν περισσότερη προσαρμοστικότητα στις μεταβολές της ζήτησης των προϊόντων τους, είτε για να εξασφαλίσουν περισσότερο εύκαμπτη εργασία. (Δρογαλάς, 2018)

Η σχετικά εκτεταμένη φοροδιαφυγή που εκτιμάται για τις επιχειρήσεις, θα πρέπει να αποδοθεί κυρίως στην περίπτωση όπου το πλήθος των μικρών και παράνομων καταλυμάτων προσφέρουν έδαφος για να ανθεί η παραοικονομία. (Δρογαλάς, 2018)

2. 3 Τρόποι αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής

Αναφορικά είναι εξαιρετικά δύσκολο να παταχθεί η φοροδιαφυγή. Όμως υπάρχουν εκτενείς τρόποι αντιμετώπισης αλλά και μείωσης της σημαντικά. Παρακάτω παραθέτουμε τους οκτώ πιο αξιόλογους τρόπους αντιμετώπισης της. (Θεματικό Ενημερωτικό Δελτίο Ευρωπαϊκού εξαμήνου καταπολέμησης της διαφθοράς, 2017)

1) Σημαντικά χαμηλότεροι φορολογικοί συντελεστές

Στην περίπτωση αυτή, η Ελλάδα συγκαταλέγεται στις χώρες με τους υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές στη βάση δεδομένων που παρέχει ο ΟΟΣΑ. Ως εκ τούτου, η μείωση των φορολογικών συντελεστών σε όλους τους τομείς θα ήταν ένα μέσο μείωσης αυτού του φαινομένου, καθώς οι πολίτες συχνά πληρώνουν τους οφειλόμενους φόρους χωρίς να δηλώνουν το εξωπραγματικό εισόδημά τους. Τέτοιες πολιτικές μειώνουν τη φοροδιαφυγή και αυξάνουν τα κρατικά έσοδα και υπάρχουν χαρακτηριστικές περιπτώσεις σε όλο τον κόσμο. Ένα παράδειγμα είναι η Εσθονία, η οποία μείωσε τη φορολογία το 1994 και αύξησε κατά 6% τη συνολική ανάπτυξη της μέσα χρονικό διάστημα τριών ετών. (Νικολαΐδης, 2016)

2) Εκτεταμένη χρήση πλαστικού χρήματος

Τα περισσότερα από τα σχετικά άρθρα αφορούσαν το πώς η πραγματικότητα των Capital controls οδήγησε τις συναλλαγές με πιστωτικές και χρεωστικές κάρτες. Πράγματι, τα νούμερα είναι εντυπωσιακά: τον Ιούλιο του 2015, η χρήση πιστωτικών καρτών αυξήθηκε κατά 103%. Οι συναλλαγές με κάρτες καθιστούν τη φοροδιαφυγή σχεδόν αδύνατη και θεωρούνται ένα μικρό βήμα προς την ηλεκτρονική τιμολόγηση

που θα μπορούσε να αποτρέψει καθυστερήσεις ή να αποφύγει τις επιστροφές ΦΠΑ.(Νικολαΐδης, 2016)

Ελεγκτική και Φορολογική Δικαιοσύνη

Αναφορικά σε αυτή την περίπτωση διαπιστώνουμε το γεγονός ότι η αύξηση των φορολογικών ελέγχων κατά 1% μειώνει το ποσοστό της φοροδιαφυγής κατά 0,3 ή 0,4. Επομένως, μια τέτοια πολιτική μπορεί να αποφέρει άμεσα αποτελέσματα βραχυχρόνια και μακροχρόνια με ταυτόχρονη αύξηση των κρατικών εσόδων. Παράδειγμα αυτής της πολιτικής αποτελεί το Ηνωμένο Βασίλειο όπου έχει ενισχύσει ακόμη πιο πολύ τους ελέγχους με ταυτόχρονη ενίσχυση των πρακτικών αιχμής (ανάλυση κινδύνου, εστίαση σε φορολογούμενους υψηλού κινδύνου, μόχλευση μεγάλων δεδομένων κ.λπ.). (Νικολαΐδης, 2016)

Οι έλεγχοι πρέπει να γίνονται έτσι ώστε να τέμνονται:

- Όλες οι καταστάσεις μη υποβολής περιοδικής δήλωσης ΦΠΑ
- Όλες οι διασταυρώσεις οφειλετών με περιουσιολόγιο,
- Όλες οι επιχειρήσεις που είχαν σημαντικές διαφορές στα κέρδη τους μεταξύ των χρήσεων
- Όλες οι δηλώσεις φόρου μισθωτών υπηρεσιών και οι βεβαιώσεις αποδοχών για τις υπηρεσίες του δημοσίου με τα εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες και συντάξεις
- Όλες οι παραδόσεις από τις ελληνικές επιχειρήσεις σε επιχειρήσεις του εξωτερικού
- Οι επιχειρηματικές αμοιβές
- Οι έλεγχοι των καταστάσεων που ζητούνται από τις φορολογικές και ελεγκτικές υπηρεσίες
- Η υποβολή ΦΠΑ και εισοδήματος με τις δηλώσεις ΚΒΣ
- Οι επιτηδευματίες που δεν αποδέχτηκαν την περαίωση με βάση κάποια κριτήρια
- Τα στοιχεία διπλοτύπων απόδοσης ΦΜΥ με το σύστημα εσόδων
- Εντοπισμός φυσικών προσώπων που νοικιάζουν σπίτια και δεν τα δηλώνουν
- Δημιουργία μιας βάσης δεδομένων προκειμένου να ελέγχονται οι επιχειρήσεις

- Εντοπισμός όσων δεν πλήρωσαν τα τέλη κυκλοφορίας
- Έρευνα μέσω ΟΟΣΑ για να εντοπιστούν εισοδήματα Ελλήνων στο εξωτερικό
- Οι εισαγωγές και οι ενδοκοινοτικές αποκτήσεις
- Δημιουργία και υποστήριξη των ομάδων αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής του υπουργείου
- Αποστολή ειδοποιήσεων στους πολίτες για τις φορολογικές υποχρεώσεις που δεν έχουν υλοποιηθεί και για αυτές που θα πρέπει να υλοποιηθούν (Νικολαΐδης, 2016)

Οργάνωση και τεχνολογικός εκσυγχρονισμός των φορολογικών αρχών

Οι εφορίες οργανώνονται με «έξυπνο» τρόπο, δηλαδή να διαμορφώνουν μια ξεκάθαρη και σταθερή οργανωτική δομή και να καθορίζουν με σαφήνεια τις ευθύνες κάθε συμμετέχοντος στην είσπραξη και τη διαχείριση φόρων, κάτι που προφανώς μπορεί να λύσει πολλά προβλήματα και να αναδείξει πολλά οφέλη. Επιπλέον, η αξιοποίηση της τεχνολογίας για τη δημιουργία ενός πλήρους ηλεκτρονικού περιουσιακού στοιχείου για κάθε πολίτη ελαχιστοποιεί επίσης την πρόσωπο με πρόσωπο επαφή με τους φοροεισπράκτορες (και τη διαφθορά που μπορούν να δημιουργήσουν), οδηγώντας σε ένα πιο ολοκληρωμένο πλαίσιο. (Νικολαΐδης, 2016)

Επιμόρφωση και εκπαίδευση

Σε δημοσκόπηση για λογαριασμό του ΟΟΣΑ, η ελληνική φορολογική αρχή δεν αξιοποίησε σωστά το ανθρώπινο δυναμικό που είχε στη διάθεσή της. Η ίδρυση σχολών κατάρτισης στο Υπουργείο Οικονομικών, η διοργάνωση σεμιναρίων και ημερίδων για συναφή θέματα και φυσικά η διασύνδεση όλων των φορολογικών διοικήσεων με υφιστάμενα ηλεκτρονικά συστήματα χρήσιμα για το έργο τους θα συμβάλουν στην καλύτερη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων. (Νικολαΐδης, 2016)

Καταπολέμηση της διαφθοράς

Η διαπίστωση ότι η διαφθορά είναι ένα σημαντικό πρόβλημα στην Ελλάδα ενώνει τους Έλληνες: το 98% των ερωτηθέντων στην Έρευνα Δημόσιας Διοίκησης του ΟΟΣΑ στην Ελλάδα συμφωνεί. Σύμφωνα με διάφορες μαρτυρίες, η καταπολέμηση της διαφθοράς που υπάρχει στη φορολογική διοίκηση μπορεί να καταπολεμηθεί με τρεις τρόπους: με την προσαρμογή των μισθών στις φορολογικές αρχές σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα (ακόμη χαμηλότερα μετά τις πρόσφατες μειώσεις), με τη

διενέργεια εντατικών ελέγχων της περιουσίας και την καθιέρωση υγιές σύστημα αξιολόγησης για τη βελτίωση και τη βελτίωση της κατάστασής τους. (Νικολαΐδης,2016)

Σταθερό και απλοποιημένο φορολογικό σύστημα

Η διαφορετικότητα και η πολυπλοκότητα δεν είναι μόνο «προνόμια» των νόμων που καθορίζουν τη φορολογία των Ελλήνων πολιτών. Υπάρχει επείγουσα ανάγκη για ένα σταθερό και απλουστευμένο φορολογικό σύστημα που θα συμβάλει στην προσέλκυση επενδύσεων, δημιουργώντας παράλληλα ένα ευνοϊκό περιβάλλον για νέες καινοτόμες επιχειρήσεις. Προς αυτή την κατεύθυνση θα συνέβαλλε και η σύσταση ανεξάρτητης φορολογικής αρχής. Ωστόσο, το φορολογικό σύστημα δεν είναι απομονωμένο από την υπόλοιπη χώρα και για να επιτευχθεί αυτό θα απαιτηθούν τολμηρές μεταρρυθμίσεις σε όλες σχεδόν τις δημόσιες διοικήσεις, με επίκεντρο τις επιχειρηματικές δομές και τα μοντέλα ανάπτυξης που πρέπει να ακολουθηθούν. (Νικολαΐδης, 2016)

Φορολογική συνείδηση

Η ενίσχυση της αντίληψης ότι η φοροδιαφυγή είναι μια ανήθικη πρακτική μπορεί πάντα να συμβάλει σε μια ευρύτερη διάσταση. Η διεθνής πρακτική δείχνει ότι οι συνεχείς και καλά σχεδιασμένες δραστηριότητες μπορούν να βοηθήσουν στη βελτίωσή της. (Νικολαΐδης, 2016)

Κεφάλαιο 3: Φορολογικός έλεγχος

3.1 Έννοιες ορισμοί

Ο φορολογικός έλεγχος αποτελείται από μια σειρά διαδικασιών που εκτελούνται από τα αρμόδια φορολογικά όργανα, μέσω αυτών ελέγχεται κατά πόσο υπάρχει ορθή εφαρμογή και υιοθέτηση της νομοθεσίας, η τήρηση των λογιστικών βιβλίων, σε περίπτωση διερεύνησης κάποιας φορολογικής-επιχειρηματικής οντότητας η ορθότητα των οικονομικών στοιχείων και δεδομένων καθώς και ο βαθμός αξιοπιστίας των δεδομένων κατά την υποβολή της φορολογικής δήλωσης όπως επίσης και ο εντοπισμός των λόγων που οδήγησαν στην μη ρύθμιση ή υποβολή των φορολογικών τους υποχρεώσεων.(Αληφαντής, 2016).Οι ελεγκτές είναι οι αρμόδιοι φορολογικοί φορείς για την διενέργεια των ελέγχων καθότι είναι εκπαιδευμένα με συγκεκριμένες γνώσεις καθώς και ένα μεγάλο υπόβαθρο γνώσεων σε φορολογικά και νομοθετικά θέματα. Σύμφωνα με τον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας την αρμοδιότητα για τον έλεγχο την επαλήθευση και τον έλεγχο της εκπλήρωσης των φορολογικών οντοτήτων(φυσικά πρόσωπα-επιχειρήσεις),όπως επίσης και την επαλήθευση των δηλώσεων των οικονομικών οντοτήτων που υπόκεινται σε φορολόγηση καθώς και την εγκυρότητα αυτών είναι οι φορολογικοί ελεγκτές.(Μελάς, 2015).

Σύμφωνα με την διεθνή βιβλιογραφία , ως φορολογικός έλεγχος ορίζεται η οποιαδήποτε διαδικασία εξέτασης των περιουσιακών στοιχείων καθώς και εισοδημάτων του φορολογούμενου με σκοπό τον εντοπισμό ορθής ή λανθασμένης υποβολής των στοιχείων, από τους ελεγκτές των δημόσιων φορολογικών υπηρεσιών, σύμφωνα με την ισχύουσα φορολογική νομοθεσία.(Δρογαλάς, 2015).Η διαδικασία κατά την οποία οι ελεγκτές, μέσω συγκεκριμένων βημάτων, καταλήγουν στον βαθμό ορθότητας των φορολογικών υποχρεώσεων του φορολογούμενου(νομικό πρόσωπο ή επιχείρηση) ,αποτελεί τον φορολογικό έλεγχο. Οι φορολογικές διαδικασίες ελέγχου διαμορφώνονται από το παρόν φορολογικό και νομοθετικό πλαίσιο, το οποίο για να μεταβληθεί πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες. Στόχος των φορολογικών ελέγχων είναι η πάταξη της φοροδιαφυγής με τον νομοθέτη να θεσπίζει την πραγματοποίηση φορολογικών ελέγχων (μερικώς επιτόπιος – πλήρης έλεγχος) για να εξακριβωθεί η εκπλήρωση των φορολογικών υποχρεώσεων των οικονομικών οντοτήτων σε συνδυασμό με την έκδοση φύλλων ελέγχου σύμφωνα με

τις διατάξεις του νόμου. Το σημαντικότερο διαθέσιμο μέσο, που διαθέτη η φορολογική διοίκηση, για να καταφέρει να αυξήσει τα έσοδα κατά τον κρατικό προϋπολογισμό είναι η πραγματοποίηση φορολογικών ελέγχων.(Gubar,2015). Ο λόγος ύπαρξης των φορολογικών ελέγχων δεν είναι μόνο ότι αποτελούν ένα σημαντικό δημοσιονομικό εργαλείο ώστε να εξασφαλίσουν το κύριο εισόδημα του κράτους, αλλά ότι και μέσω αυτών διασφαλίζεται η φορολογική δικαιοσύνη και η οικονομική και κοινωνική ισορροπία. Η μεγάλη αύξηση των ελέγχων έχει ως αποτέλεσμα στην φορολογική συμπεροφορά των φυσικών και νομικών προσώπων, καθώς αποτρέπει αυτούς που ήδη έχουν υποστεί κάποιον έλεγχο από το να τελέσουν μελλοντικά κάποια φορολογική παρατυπία (ειδική αποτροπή) αλλά λειτουργεί και αποθαρρυντικά για τους μη ελεγχόμενους (γενική αποτροπή) από την φορολογική συμμόρφωση. (Demirci & O.A.a.Z., 2021).

3.2 Είδη φορολογικού ελέγχου

Η φορολογική νομοθεσία και το επίπεδο κατάταξης του φορολογικού ελέγχου τον κατατάσσει σε διάφορα είδη στον Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας. Σύμφωνα με έρευνα του Gokgoz (2018): « οι φορολογικές και οικονομικές οντότητες, ανεξαρτήτως οικονομικής κατάστασης, δεν δείχνουν υψηλό βαθμό προθυμίας ως προς την καταβολή των φορολογικών τους υποχρεώσεων, με αποτέλεσμα την αποφυγή πληρωμής φόρων και την αύξηση του φαινομένου της φοροδιαφυγής. Επιπρόσθετα, κρίνεται επιτακτική η ανάγκη εστίασης της φορολογικής διοίκησης σε επιτόπιους φορολογικούς ελέγχους, και ιδιαίτερα σε περιπτώσεις που οι φορολογικοί έλεγχοι συμβάλλουν στον περιορισμό της φοροδιαφυγής ».Τα βασικότερα είδη του φορολογικού ελέγχου είναι ο τακτικός(οριστικός) έλεγχος, ο προσωρινός έλεγχος, ο έκτακτος έλεγχος και τέλος ο προληπτικός φορολογικός έλεγχος, ενώ υπάρχει η δυνατότητα συνδυασμού των προαναφερθέντων ειδών. Στην συνέχεια θα παραθέσουμε και θα αναλύσουμε συνοπτικά τα τρία βασικά είδη των ελέγχων, δηλαδή τον τακτικό, τον προσωρινό και τον προληπτικό φορολογικό έλεγχο.

Τακτικός(οριστικός)φορολογικός έλεγχος

Το συγκεκριμένο είδος ελέγχου διεξάγεται σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 2238/1994 και με βάση το άρθρο 66 του συγκεκριμένου νόμου, ο οποίος καθορίζει μέσω επιβεβαιωμένων πορισμάτων την φορολογητέα ύλη, πορίσματα που πηγάζουν

από τα οικονομικά στοιχεία, τις οικονομικές πληροφορίες και τα οικονομικά δεδομένα των φορολογικών βιβλίων που κρατούνται από τις υπό-διερεύνηση φορολογικές οντότητες. Σε τακτικό έλεγχο υποβάλλονται υποχρεωτικά οι μεγάλες επιχειρήσεις για όλα τα φορολογικά στοιχεία τους, με χρονικό περιθώριο τα τρία έτη από το τέλος της φορολογικής περιόδου, όταν υπάρχει εμπλοκή σε λήψη ή έκδοση πλαστών εγγράφων, παρουσίαση εικονικών στοιχείων ,αλλοίωση φορολογικών στοιχείων ή σε περίπτωση οριστικής διακοπής των εργασιών τους.(Κορομηλάς,2015). Ο υποχρεωτικός τακτικός (οριστικός) φορολογικός έλεγχος διενεργείται σε επιχειρηματικές οντότητες κατόπιν αίτησης τους για εισαγωγή των μετοχών τους στο Χρηματιστήριο Αξιών, καθώς και σε επιχειρηματικούς ομίλους που έχουν ζητήσει επιστροφή του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας και έχουν βεβαιωθεί παραβάσεις στην φορολογική νομοθεσία. Επιπλέον, μετά από έγγραφη εντολή των προϊσταμένων των αρμόδιων Δημόσιων Οικονομικών Υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ.) μπορεί να διεξαχθεί ο οριστικός έλεγχος καθώς και από διάφορα άλλα δημόσια φορολογικά όργανα, με τους τακτικούς (οριστικούς) φορολογικούς ελέγχους, συνυπολογίζοντας το αντικείμενο της εξέτασης, να κατηγοριοποιούνται σε (Φινοκαλιώτης, 2017):

- Έλεγχος Κώδικα Βιβλίων
- Έλεγχος Φορολογίας Εισοδήματος
- Έλεγχος Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.)
- Έλεγχος Φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών
- Έλεγχος Επενδύσεων και Αναπτυξιακών Κινήτρων

Προσωρινός φορολογικός έλεγχος

Ο προσωρινός φορολογικός έλεγχος συνιστά τον φορολογικό έλεγχο που περικλείει στοιχεία προληπτικού και τακτικού (οριστικού) ελέγχου, δίνοντας τη δυνατότητα έκδοσης προσωρινών φύλλων ελέγχου. Με τον προσωρινό φορολογικό έλεγχο υπολογίζονται σύμφωνα με τα βιβλία που τηρούνται οι οφειλόμενοι φόροι βάση των δηλωθέντων, των παραλείψεων και των ανακρίβειών. Πιο αναλυτικά, στον προσωρινό φορολογικό έλεγχο υποβάλλονται οι επιχειρηματικοί όμιλοι που δεν καταθέτουν ή υποβάλλουν μηδενικές φορολογικές δηλώσεις, οι επιχειρήσεις που υπάρχουν σαφείς ενδείξεις ότι φοροδιαφεύγουν και οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν εσφαλμένα τις φορολογικές διατάξεις του Κώδικα Φορολογικών Διαδικασιών (Φινοκαλιώτης, 2017).

Προληπτικός φορολογικός έλεγχος

Στόχος του προληπτικού φορολογικού ελέγχου είναι η εξακρίβωση της ορθής εφαρμογής των φορολογικών διατάξεων της ισχύουσας φορολογικής νομοθεσίας και η εκπλήρωση των ληξιπρόθεσμων φορολογικών υποχρεώσεων των επιχειρήσεων. Επίσης, ο προληπτικός φορολογικός έλεγχος στοχεύει στην αποτροπή των φορολογικών οντοτήτων από την επιτέλεση παραβάσεων, φορολογικής φύσεως, μέσω της ξαφνικής εμφάνισης των φορολογικών ελεγκτών στις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων ή εκτός των εγκαταστάσεων κατά τη μετακίνηση προϊόντων. Προληπτικός φορολογικός έλεγχος υπάρχει δυνατότητα να πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε στιγμή, με τα αρμόδια φορολογικά όργανα να προχωρούν σε ελέγχους και θεωρήσεις των φορολογικών βιβλίων και οικονομικών στοιχείων που ορίζονται από τον Κώδικα Φορολογικών Διαδικασιών και τη φορολογική νομοθεσία. Ο προληπτικός έλεγχος διενεργείται προληπτικά κατά τη διάρκεια μιας διαχειριστικής περιόδου και σχετίζεται με ελέγχους κατά τη μετακίνηση αγαθών, ελέγχους για την ενημέρωση των φορολογικών βιβλίων, ελέγχους αποθεμάτων, ταμείου και λοιπών περιουσιακών στοιχείων μιας επιχείρησης, καθώς και ελέγχους νομιμότητας των φορολογικών ταμειακών μηχανών που υπάρχουν σε μια επιχείρηση. Ο προληπτικός έλεγχος είναι σύντομης διάρκειας έλεγχος και πραγματοποιείται από το Σώμα Δίωξης Οικονομικού Εγκλήματος, φορολογικούς ελεγκτές των κατά τόπων Δημόσιων Οικονομικών Υπηρεσιών και από διάφορα φορολογικά όργανα Ελεγκτικών Κέντρων (Φινοκαλιώτης, 2017).

3.3 Έμμεσες τεχνικές ελέγχου

Οι πιο σημαντικές, σε παγκόσμια κλίμακα, διεθνώς αναγνωρισμένες φορολογικές τεχνικές έμμεσου ελέγχου, τις οποίες ασπάζεται και η εγχώρια φορολογική νομοθεσία για τον καθορισμό της φορολογητέας ύλης των φορολογικών –οικονομικών οντοτήτων είναι οι εξής:

Τεχνική ανάλυσης ρευστότητας

Στην τεχνική ανάλυσης ρευστότητας του φορολογούμενου γίνεται φορολογικός έλεγχος αναλύοντας τις ταμειακές ροές της φορολογικής οντότητας καθώς και σύγκριση των εξόδων με το σύνολο των εσόδων για μια συγκεκριμένη περίοδο

ελέγχου, και τις καθарές αυξομειώσεις στα ενεργητικά και παθητικά στοιχεία του ισολογισμού μιας επιχείρησης, τα μη φορολογήσιμα έσοδα καθώς και τα έξοδα που δεν εκπίπτουν σε φορολόγηση να λαμβάνονται επίσης υπ' όψιν κατά την προαναφερόμενη έμμεση φορολογική τεχνική. Το μη δηλωμένο φορολογητέο εισόδημα καθορίζεται μέσω της υπέρβασης των εξόδων από το άθροισμα των δηλωθέντων και μη φορολογητέων εισοδημάτων. Η τεχνική της ανάλυσης ρευστότητας φορολογουμένου στηρίζεται στο γεγονός ότι κάθε υπέρβαση των δαπανών ή αναλώσεων κεφαλαίων από τα έσοδα ή τις πηγές οικονομικών κεφαλαίων αντιστοιχεί σε μια μορφή υπό – εκτίμηση του πραγματικού φορολογητέου εισοδήματος (Rettig, 2014).

Τεχνική καθαρής θέσης φορολογουμένου

Η τεχνική της καθαρής θέσης φορολογουμένου βασίζεται στην θεωρητική προσέγγιση πως κάθε αύξηση της καθαρής θέσης του φορολογούμενου κατά τη διάρκεια ενός φορολογικού έτους, μετά από αλλαγές λόγω εξόδων που δεν εκπίπτουν σε φόρο και εισοδήματα που εκπίπτουν φορολογίας, αποτελεί το φορολογητέο εισόδημα. Η συγκεκριμένη μέθοδος θέλει ολοκληρωμένη εικόνα του οικονομικού ιστορικού της υπό εξέταση φορολογικής οντότητας, καθώς τα αρμόδια φορολογικά όργανα υπολογίζουν κατά τον έλεγχο το σύνολο των περιουσιακών στοιχείων, των φορολογήσιμων εξόδων, τις φορολογικές υποχρεώσεις και τις πηγές εσόδων που εκπίπτουν φορολογίας κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης οικονομικής περιόδου. Η τεχνική καθαρής θέσης στηρίζεται στο ότι για ένα συγκεκριμένο οικονομικό φορολογικό έτος, τα έσοδα μιας οικονομικής μονάδας (επιχείρηση – φυσικό πρόσωπο) δίνονται ή ξοδεύονται σε στοιχεία που εμπίπτουν ή όχι σε φορολόγηση, συμπεριλαμβανομένων των αυξήσεων της καθαρής θέσης του φορολογούμενου, πραγματοποιώντας αγορές περιουσιακών στοιχείων και μέσω της μείωσης φορολογικών υποχρεώσεων. Στόχος της συγκεκριμένης μεθόδου είναι ο προσδιορισμός, μέσω της μεταβολής της καθαρής θέσης, της αύξησης των ενεργητικών (περιουσιακών στοιχείων), της μείωσης των φορολογικών υποχρεώσεων και των δαπανών που δεν δηλώθηκαν ως φορολογητέο εισόδημα ενός φορολογούμενου (Rettig, 2014).

Τεχνική τραπεζικών καταθέσεων και δαπανών σε μετρητά

Η τεχνική των τραπεζικών καταθέσεων και των εξόδων σε μετρητά καθορίζει το φορολογητέο εισόδημα, μέσω των ταμειακών διαθέσιμων είτε προς αποταμίευση είτε

προς δαπάνη, μιας οικονομικής μονάδας (φυσικό πρόσωπο – επιχείρηση), στηριζόμενη στο θεώρημα ότι τα χρήματα που εισρέουν μπορούν είτε να δαπανηθούν, είτε να αποταμιεύονται σε ένα τραπεζικό λογαριασμό. Οι βασικές παραδοχές της συγκεκριμένης τεχνικής είναι ότι η απόδειξη των καταθέσεων σε τραπεζικούς λογαριασμούς αποτελεί ένδειξη φορολογητέων εσόδων και ότι οι δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν είναι πραγματικές, δηλαδή να έχει γίνει πληρωμή μέσω πιστωτικής κάρτας, μετρητών ή επιταγών. Η τεχνική του ύψους των τραπεζικών καταθέσεων και των δαπανών σε μετρητά αποτελεί μια ακόμη μέθοδο καθορισμού και εξακρίβωσης άγνωστων χρηματικών εισροών, με έμμεσες τεχνικές ελέγχου, με το εισόδημα να αποδεικνύεται μέσω μιας ανάλυσης τραπεζικών καταθέσεων, ακυρωμένων επιταγών και νομισματικών συναλλαγών της υπό εξέταση φορολογικής οντότητας, με τις διάφορες αλλαγές να γίνονται για οικονομικά στοιχεία που δεν θεωρούνται εισόδημα, ώστε να υπολογιστεί πλήρως το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα της οικονομικής οντότητας που υπόκειται σε φορολόγηση (Μελάς, 2015).

Μέθοδος αρχής αναλογιών

Με την μέθοδο της αρχής αναλογιών καθορίζεται το φορολογητέο εισόδημα μιας φορολογικής μονάδας σύμφωνα με τη χρήση ποσοστών ή ενδεικτικών φορολογικών δεικτών υπολογισμού των πραγματικών φορολογικών υποχρεώσεων. Αναλυτικότερα, με την μέθοδο της αρχής αναλογιών αναλύονται οι πωλήσεις και τα στοιχεία κόστους των προϊόντων ή των υπηρεσιών προς πώληση, ενώ εν συνεχεία εφαρμόζεται ένα αρμόζων ποσοστό υπολογισμού των ακαθάριστων εσόδων των φορολογουμένων. Έχοντας ως βάση αναφοράς παρόμοιες επιχειρηματικές μονάδες και χρησιμοποιώντας μια συγκεκριμένη φορολογική βάση δεδομένων, υπολογίζεται το ύψος των πωλήσεων, το κόστος πωλήσεων, τα μικτά και τα καθαρά κέρδη μιας επιχείρησης. Η συγκεκριμένη τεχνική ανακατασκευάζει αποτελεσματικά το φορολογητέο εισόδημα επιχειρήσεων, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις όπου δεν καταγράφονται καταθέσεις σε μετρητά ή και ηλεκτρονικές καταθέσεις, με αποτέλεσμα να μην είναι δυνατόν ο προσδιορισμός των συνολικών δαπανών μιας επιχείρησης (Γεωργίου, 2018).

Μέθοδος της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο του κύκλου εργασιών

Η μέθοδος της σχέσης της τιμής πώλησης προς το συνολικό όγκο του κύκλου εργασιών βοηθάει στον υπολογισμό και την διαπίστωση των ακαθάριστων εσόδων μιας οικονομικής – φορολογικής μονάδας, υιοθετώντας τα οικονομικά στοιχεία των τιμών και των κερδών με τον όγκο των συναλλαγών που διενεργούνται από την οικονομική οντότητα (επιχείρηση), με βασική παράμετρο ότι ο όγκος συναλλαγών προσδιορίζεται με ακρίβεια από τα οικονομικά βιβλία που διατηρεί μια επιχείρηση και τα οποία είναι αξιόπιστα ως προς τα στοιχεία κόστους των πωληθέντων αγαθών και των σχετικών δαπανών (Ντάτσιου, 2016).

Κεφάλαιο 4 : Μεθοδολογία Έρευνας

Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο θα παρουσιαστεί η ανάλυση του εμπειρικού μέρους αυτής της διπλωματικής εργασίας και πιο συγκεκριμένα η έρευνα που πραγματοποιήθηκε μέσω διαμοιρασμού ερωτηματολογίου με σκοπό να εξεταστεί η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα. Στην αρχή παρουσιάζεται το δείγμα της έρευνας και στην συνέχεια αναλύεται το ερωτηματολόγιο.

Δείγμα

Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα είναι κάτι που αφορά όλους μας, από τους απλούς πολίτες μέχρι και τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις γι' αυτό τον λόγο το ερωτηματολόγιο δεν διαμοιράστηκε σε κάποια συγκεκριμένη μόνο κατηγορία επαγγέλματος ή ιδιότητας και ήταν ανοιχτό προς συμπλήρωση από όλους, το δείγμα αποτελείται από ιδιωτικούς, δημόσιους υπαλλήλους, καθώς και από ελεύθερους επαγγελματίες και κοινούς πολίτες.

Ερωτηματολόγιο Έρευνας

Το ερωτηματολόγιο το οποίο θα αναλύσουμε παρακάτω δημιουργήθηκε μέσω των Google forms και διαμοιράστηκε μέσω e-mail και κοινωνικών δικτύων απαντήθηκε στο σύνολο του από 150 άτομα και αποτελείται από 20 ερωτήσεις κλειστού τύπου και πολλαπλών επιλογών (Likeart) όπου ο ερωτώμενος/η καλείται να βαθμολογήσει κατά το πόσο συμφωνεί ή διαφωνεί με το εκάστοτε ερώτημα της έρευνας.

Το ερωτηματολόγιο ξεκινά με τα δημογραφικά στοιχεία στις ερωτήσεις 1-4 (φύλο, ηλικία, εκπαίδευση, επάγγελμα) οι ερωτήσεις 5-14 και ερώτηση 17 αφορούν την φορολογία και την φοροδιαφυγή φυσικών και νομικών προσώπων ενώ οι ερωτήσεις 15,16,18 αφορούν την εικόνα που έχουν οι φορολογούμενοι για την διαχείριση και το φορολογικό σύστημα από το ελληνικό κράτος. Τέλος οι ερωτήσεις 19-20 αφορούν στην εικόνα που έχουν οι πολίτες για τους δημόσιους υπαλλήλους στο τομέα της οικονομίας (εφοριακούς, ελεγκτές).

Πιο συγκεκριμένα στην ερώτηση 5 ζητείται από τον ερωτώμενο να βαθμολογήσει το μέγεθος της οικονομικής επιβάρυνσης σε κάποια είδη φόρων (ΕΝΦΙΑ, φόρος εισοδήματος, ΦΠΑ, φόρος τεκμηρίων και άλλοι λοιποί φόροι), στην ερώτηση 6

αξιολογείται κατά πόσο μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή μέσω ενός σταθερού φορολογικού συστήματος. Στην συνέχεια με την ερώτηση 8 αξιολογείται ο βαθμός που μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή μέσω των συχνών φορολογικών ελέγχων, στην ερώτηση 9 ο ερωτώμενος/η καλείται να αξιολογήσει κατά πόσο μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή με την χρήση τραπεζικών καρτών, ενώ στην ερώτηση 11 εξετάζεται κατά πόσο μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή μέσω της επιβολής προστίμων, στην συνέχεια ο ερωτώμενος/η καλείται να αξιολογήσει τους λόγους για τους οποίους ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ωθείται στη φοροδιαφυγή (το αίσθημα άδικης φορολόγησης, την κακή διαχείριση από το κράτος, το υψηλό ύψος των φόρων, και την δυσκολία εύρεσης του παραβάτη), στην ερώτηση 12 γίνεται λόγος για το πώς μπορεί μια μεγάλη επιχείρηση να προχωρήσει σε κάποιες πράξεις όπως οι δωρεές ή υποτροφίες με σκοπό την φοροδιαφυγή. Στην ερώτηση 13 ο ερωτώμενος/η καλείται να απαντήσει κατά πόσο πιστεύει ότι μια πολύ μεγάλη επιχείρηση εμφανίζει αναλόγως τι την συμφέρει φορολογικά μεγαλύτερα έξοδα ή μικρότερα έσοδα αντίστοιχα με σκοπό την φοροδιαφυγή. Συνεχίζοντας στην ερώτηση 14 αξιολογείται κατά πόσο είναι πιθανόν μια επιχείρηση να αλλάξει φορολογική έδρα σε κάποιο άλλο κράτος με σκοπό την φοροδιαφυγή. Στην ερώτηση 15 ο ερωτώμενος καλείται να βαθμολογήσει κατά πόσο τα έσοδα των φόρων χρησιμοποιούνται με σύνεση από το ελληνικό κράτος. Συνεχίζοντας στην ερώτηση 16 αξιολογείται το κατά πόσο καλά κατανέμονται τα έσοδα από την φορολόγηση στην Ελλάδα, στην ερώτηση 17 αξιολογείται το κατά πόσο θα ήταν πιθανόν ο φορολογούμενος να απέκρυπτε κάποια πηγή εισοδήματος ώστε να μειωθεί ή και να μηδενιστεί ο φόρος εισοδήματος, στην ερώτηση 18 με την οποία κλείνει το μέρος που αφορά την φορολογία και την φοροδιαφυγή ο ερωτώμενος/η καλείται να αξιολογήσει κατά πόσο είναι ικανοποιημένος/η είναι από το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα.

Τέλος στις ερωτήσεις 19 και 20 ο ερωτώμενος καλείται να αξιολογήσει πόσο ικανοποιημένος/η είναι από τους δημόσιους υπαλλήλους φορολογικών και οικονομικών υπηρεσιών (εφοριακούς, ελεγκτές) και κατά πόσο καταρτισμένοι ή ανεπαρκείς είναι αντίστοιχα.

Κεφάλαιο 5: Αποτελέσματα Έρευνας

Η παρούσα έρευνα αφορά τη στατιστική μελέτη για το φορολογικό έλεγχο στην Ελλάδα. Συνολικά συμμετείχαν 150 άτομα στους οποίους δόθηκε αρχικά ένα ερωτηματολόγιο που περιείχε πρωτίστως ερωτήσεις για τα δημογραφικά τους στοιχεία όπως το φύλο, η ηλικία του, η εκπαίδευση και το επάγγελμά τους. Έπειτα, υπήρχαν ερωτήσεις σχετικά με διάφορα θέματα της φοροδιαφυγής.

Στη στατιστική ανάλυση χρησιμοποιήθηκε η ποσοτική έρευνα και πιο συγκεκριμένα στις κατηγορικές και ποιοτικές μεταβλητές παρουσιάζονται οι απόλυτες και οι σχετικές συχνότητες. Η συλλογή των δεδομένων έγινε με τρόπο αντικειμενικό χωρίς να υπάρχει επιρροή και επηρεασμός προσωπικών πεποιθήσεων και απόψεων.

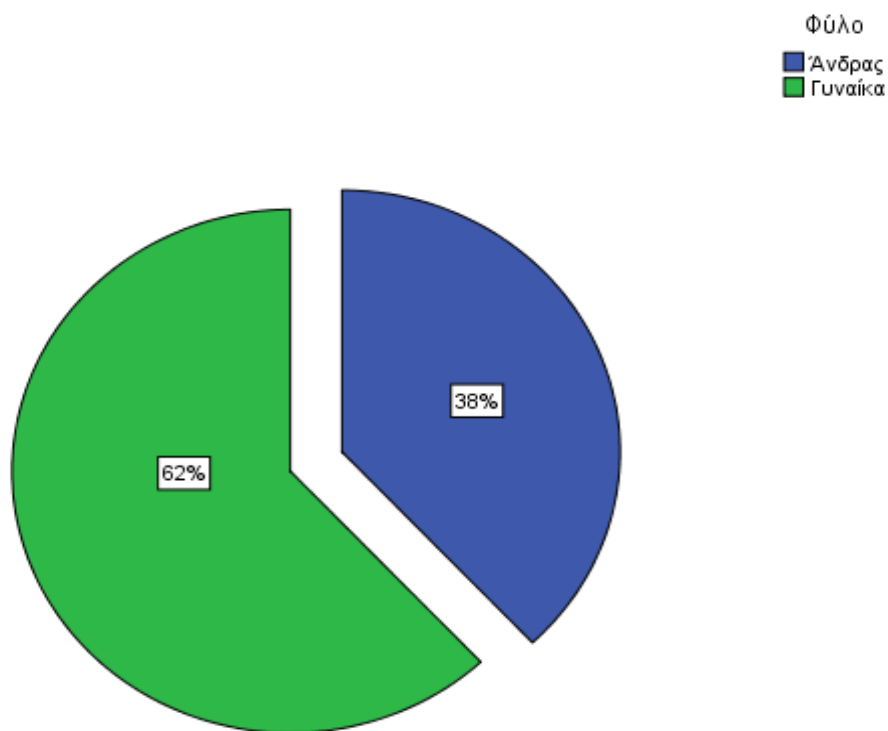
Η ανάλυση των δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το στατιστικό πρόγραμμα SPSS έκδοση 22. Η επίδραση των αριθμητικών μεταβλητών μεταξύ τους ερευνήθηκε με το δείκτη συνάφειας Pearson r και η ανάλυση παλινδρόμησης. Τέλος, δίνεται ο δείκτης αξιοπιστίας των παραγόντων και συγκεκριμένα ο δείκτης Cronbach α ο οποίος παίρνει τιμές από 0 έως 1. Όσο πιο μεγάλος είναι ο δείκτης αξιοπιστίας, δηλαδή όσο πλησιάζει στο 1 τόσο πιο αξιόπιστος είναι ο παράγοντας.

5.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

		Φύλο			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ανδρας	57	38,0	38,0	38,0
	Γυναίκα	93	62,0	62,0	100,0
Total		150	100,0	100,0	

Πίνακας 1. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης για το φύλο.

Ως προς το φύλο, το 62% είναι γυναίκες και το 38% άντρες. Τα αποτελέσματα φαίνονται και διαγραμματικά παρακάτω.

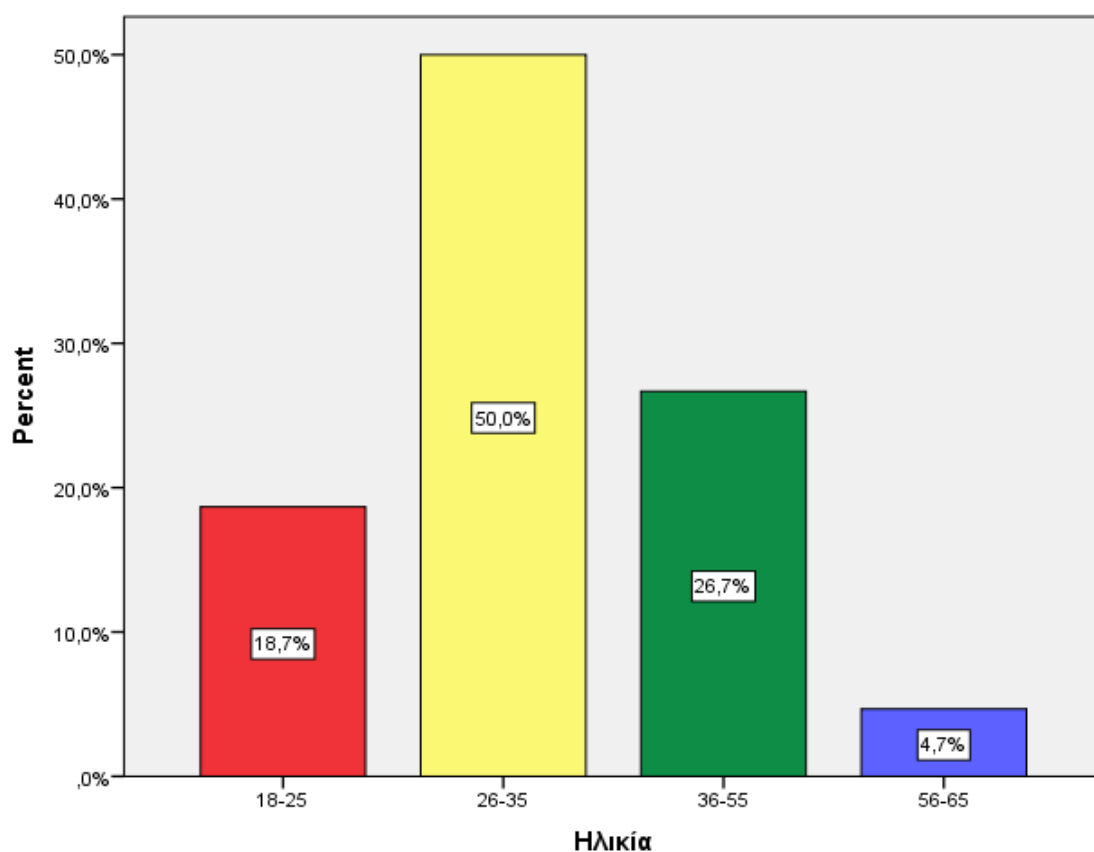

Γράφημα 1. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης για το φύλο.

		Ηλικία			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	18-25	28	18,7	18,7	18,7
	26-35	75	50,0	50,0	68,7
	36-55	40	26,7	26,7	95,3
	56-65	7	4,7	4,7	100,0
Total		150	100,0	100,0	

Πίνακας 2. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης για την ηλικία.

Στην επόμενη δημογραφική ερώτηση, τα άτομα κλήθηκαν ν' απαντήσουν για την ηλικία τους. Από τα αποτελέσματα του παρακάτω πίνακα συμπεραίνουμε ότι το 18,7% των ατόμων είναι από 18 έως 25 ετών, το 50% από 26 έως 35 ετών, το 26,7% έχει ηλικία από 36 έως 55 ετών και το 4,7% είναι από 56 έως 65 χρόνων.

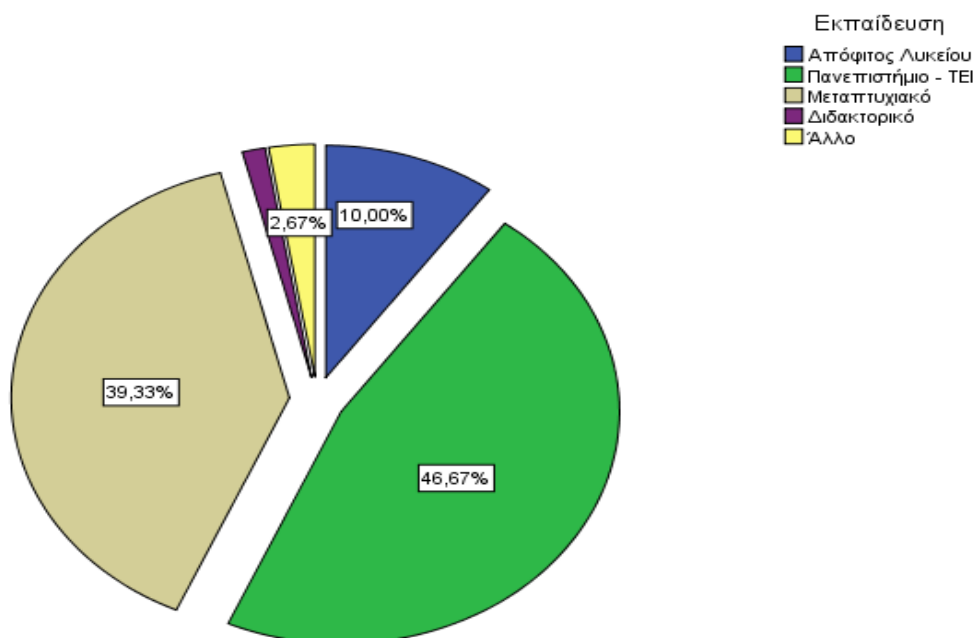
Γράφημα 2.Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης για την ηλικία.

Εκπαίδευση

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Απόφοιτος Λυκείου	15	10,0	10,0	10,0
	Πανεπιστήμιο - ΤΕΙ	70	46,7	46,7	56,7
	Μεταπτυχιακό	59	39,3	39,3	96,0
	Διδακτορικό	2	1,3	1,3	97,3
	Άλλο	4	2,7	2,7	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 3. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης για την εκπαίδευση.

Για την εκπαίδευση των συμμετεχόντων, από τα αποτελέσματα του πίνακα συμπεραίνουμε ότι το 10% έχει τελειώσει το Λύκειο, τα περισσότερα άτομα, το 46,7% είναι απόφοιτοι Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ, το 39,3% έχουν Μεταπτυχιακό, το 1,3% είναι κάτοχοι Διδακτορικού και το 2,7% έχουν λάβει άλλη εκπαίδευση.

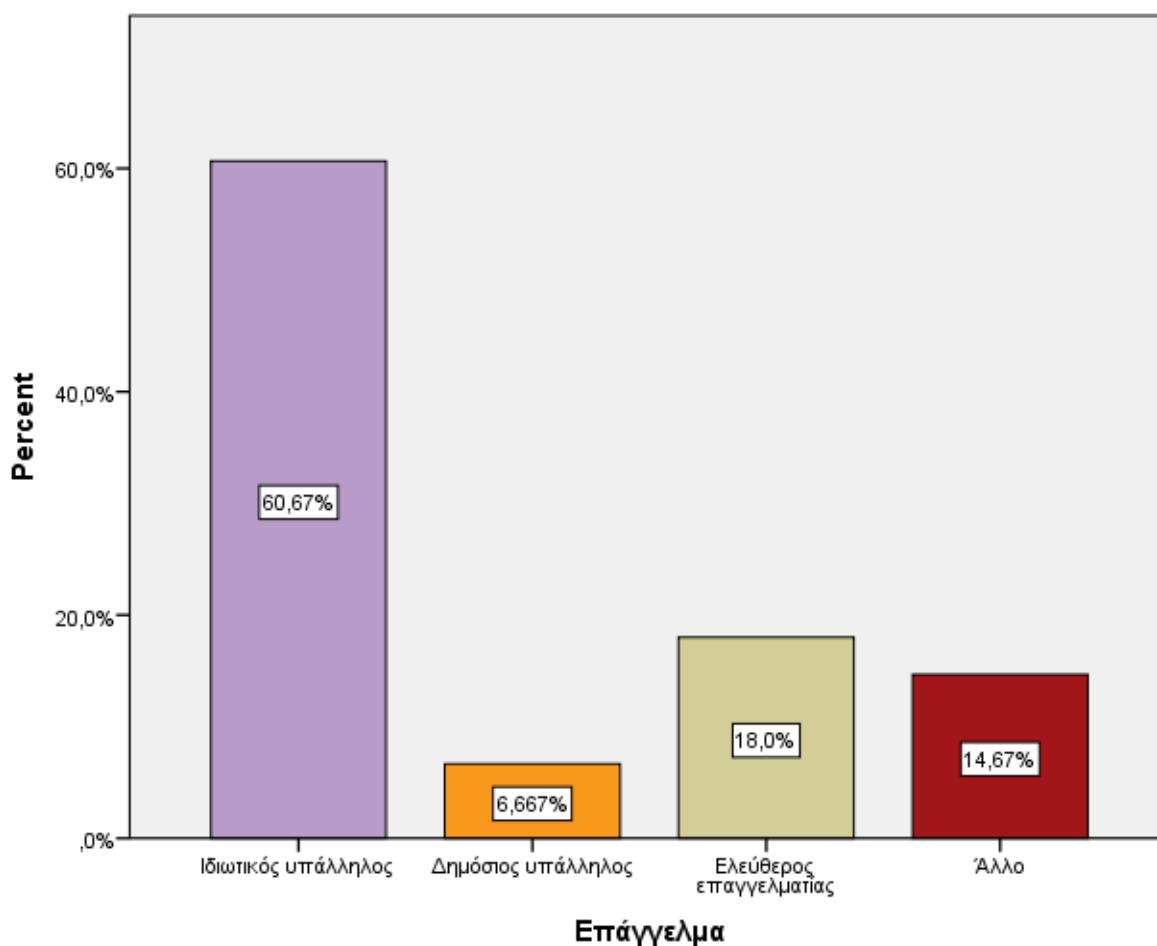
Γράφημα 3.Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης για την εκπαίδευση.

		Επάγγελμα			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ιδιωτικός υπάλληλος	91	60,7	60,7	60,7
	Δημόσιος υπάλληλος	10	6,7	6,7	67,3
	Ελεύθερος επαγγελματίας	27	18,0	18,0	85,3
	Άλλο	22	14,7	14,7	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 4. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης για το επάγγελμα.

Από τον παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι τα περισσότερα άτομα του δείγματος, το 60,7%, είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι, το 6,7% εργάζονται στο Δημόσιο, το 18% είναι ελεύθεροι επαγγελματίες και το 14,7% έχουν άλλη απασχόληση.

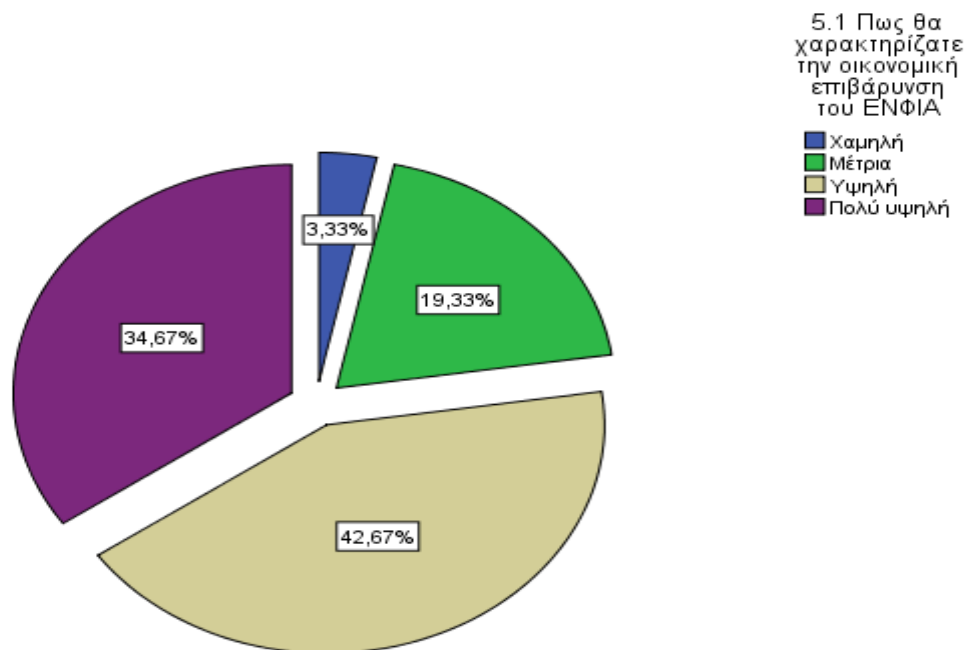
Γράφημα 4. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης για το επάγγελμα.

5.1 Πως θα χαρακτηρίζατε την οικονομική επιβάρυνση του ΕΝΦΙΑ

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Χαμηλή	5	3,3	3,3	3,3
	Μέτρια	29	19,3	19,3	22,7
	Υψηλή	64	42,7	42,7	65,3
	Πολύ υψηλή	52	34,7	34,7	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 5. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 5.1.

Έπειτα, οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να χαρακτηρίσουν την οικονομική επιβάρυνση για κάποια είδη φόρων με εναλλακτικές απαντήσεις: 1=πολύ χαμηλή, 2=χαμηλή, 3=μέτρια, 4=υψηλή και 5=πολύ υψηλή. Από τα αποτελέσματα του πίνακα παρατηρούμε ότι το 3,3% χαρακτηρίζει χαμηλή την οικονομική επιβάρυνση του ΕΝΦΙΑ, το 19,3% μέτρια και συνολικά το 77,4% χαρακτηρίζει την οικονομική επιβάρυνση του ΕΝΦΙΑ από υψηλή έως πολύ υψηλή.

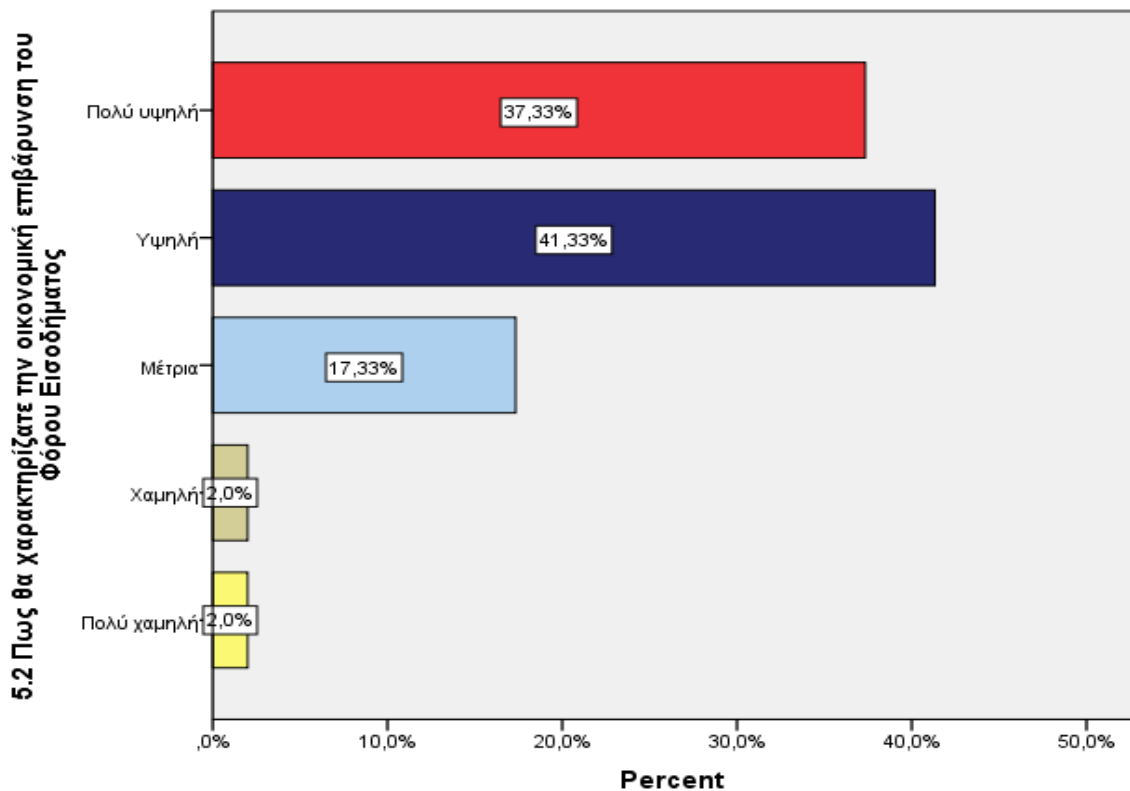
Γράφημα 5.Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 5.1

5.2 Πως θα χαρακτηρίζατε την οικονομική επιβάρυνση του Φόρου Εισοδήματος

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πολύ χαμηλή	3	2,0	2,0	2,0
Χαμηλή	3	2,0	2,0	4,0
Μέτρια	26	17,3	17,3	21,3
Υψηλή	62	41,3	41,3	62,7
Πολύ υψηλή	56	37,3	37,3	100,0
Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 6. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 5.2.

Ως προς το φόρο εισοδήματος, συνολικά το 4% χαρακτηρίζει από πολύ χαμηλή έως χαμηλή την οικονομική του επιβάρυνση, το 17,3% την χαρακτηρίζει μέτρια και συνολικά το 78,6% χαρακτηρίζει την οικονομική επιβάρυνση του φόρου εισοδήματος από υψηλή έως πολύ υψηλή.

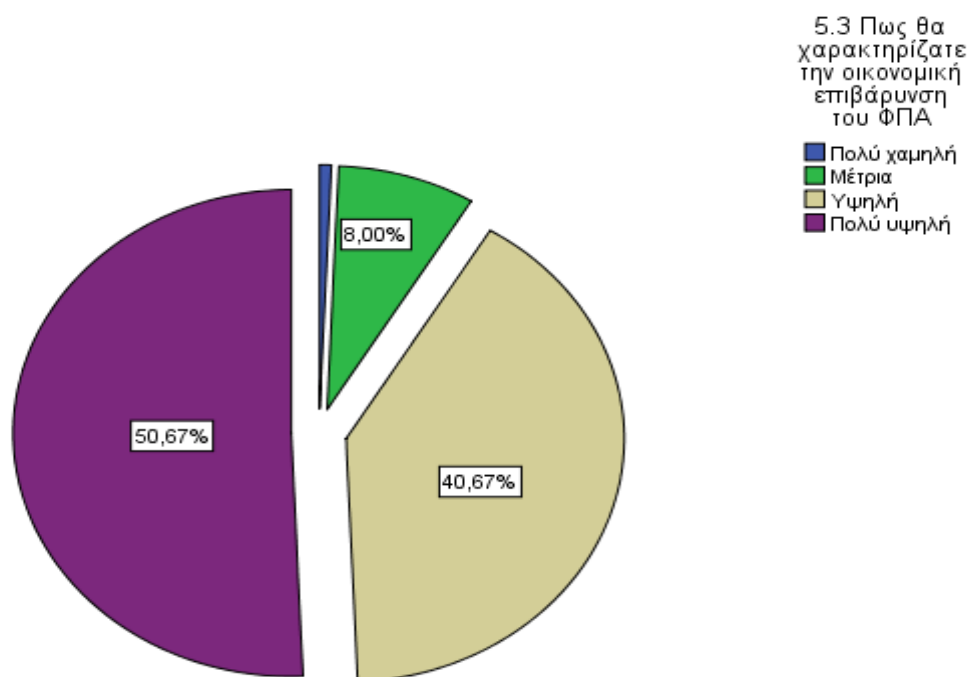
Γράφημα 6. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 5.2.

5.3 Πως θα χαρακτηρίζατε την οικονομική επιβάρυνση του ΦΠΑ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πολύ χαμηλή	1	,7	,7	,7
Μέτρια	12	8,0	8,0	8,7
Υψηλή	61	40,7	40,7	49,3
Πολύ υψηλή	76	50,7	50,7	100,0
Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 7. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 5.3.

Για την οικονομική επιβάρυνση του ΦΠΑ, μόλις το 0,7% την πολύ χαμηλή οικονομική επιβάρυνση, το 8% μέτρια και η συντριπτική πλειοψηφία, το 91,4% πιστεύει ότι το ΦΠΑ είναι από υψηλή έως πολύ υψηλή οικονομική επιβάρυνση.

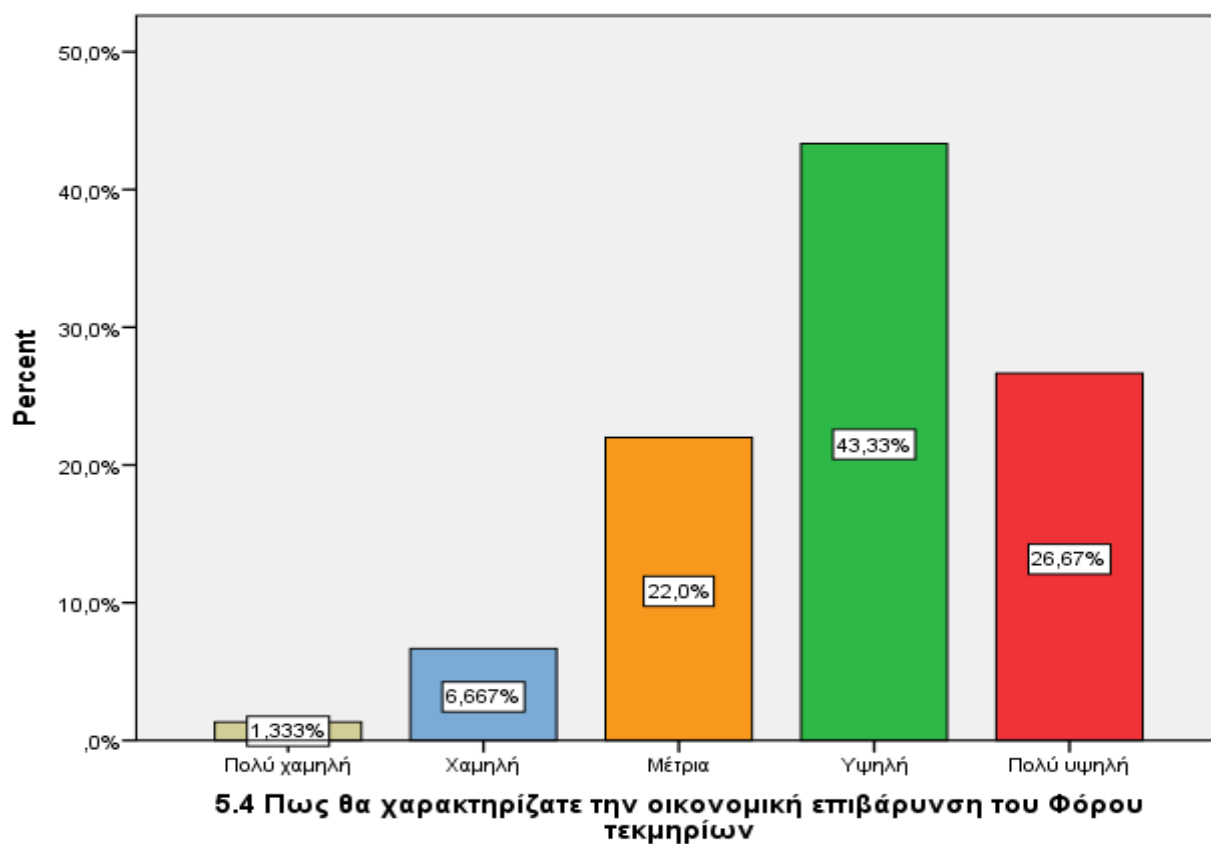
Γράφημα 7.Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 5.3.

5.4 Πως θα χαρακτηρίζατε την οικονομική επιβάρυνση του Φόρου τεκμηρίων

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Πολύ χαμηλή	2	1,3	1,3	1,3
Χαμηλή	10	6,7	6,7	8,0
Μέτρια	33	22,0	22,0	30,0
Υψηλή	65	43,3	43,3	73,3
Πολύ υψηλή	40	26,7	26,7	100,0
Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 8. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 5.4.

Ο επόμενος φόρος που ρωτήθηκαν τα άτομα του δείγματος ήταν εκείνος των τεκμηρίων με το 8% να τον χαρακτηρίζει από χαμηλή έως πολύ χαμηλή οικονομική επιβάρυνση, το 22% πιστεύει ότι είναι μέτρια, το 43,3% υψηλή και το 26,7% δήλωσε ότι ο φόρος τεκμηρίων αποτελεί πολύ υψηλή επιβάρυνση.

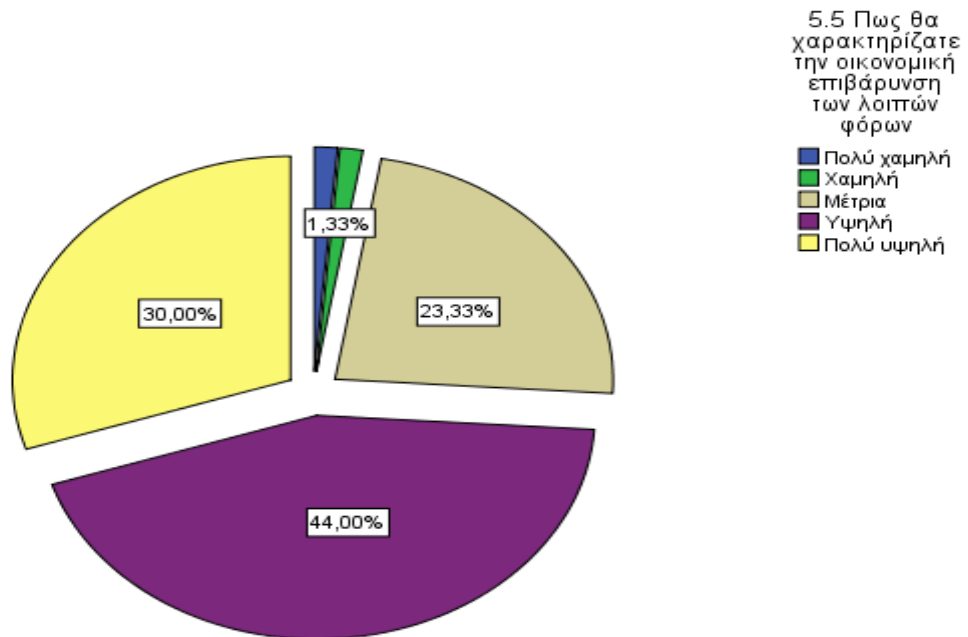
Γράφημα 8. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 5.4.

5.5 Πως θα χαρακτηρίζατε την οικονομική επιβάρυνση των λοιπών φόρων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Πολύ χαμηλή	2	1,3	1,3	1,3
	Χαμηλή	2	1,3	1,3	2,7
	Μέτρια	35	23,3	23,3	26,0
	Υψηλή	66	44,0	44,0	70,0
	Πολύ υψηλή	45	30,0	30,0	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 9. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 5.5.

Η τελευταία υποερώτηση για τους φόρους, αφορούσε τους λοιπούς φόρους και σύμφωνα με τα παραπάνω αποτελέσματα το 2,6% χαρακτηρίζει τους λοιπούς φόρους από χαμηλή έως πολύ χαμηλή οικονομική επιβάρυνση, το 23,3% μέτρια οικονομική επιβάρυνση, το 44% απάντησε ότι είναι υψηλή και το 30% δήλωσε ότι οι λοιποί φόροι είναι πολύ υψηλή οικονομική επιβάρυνση.

Γράφημα 9. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 5.5.

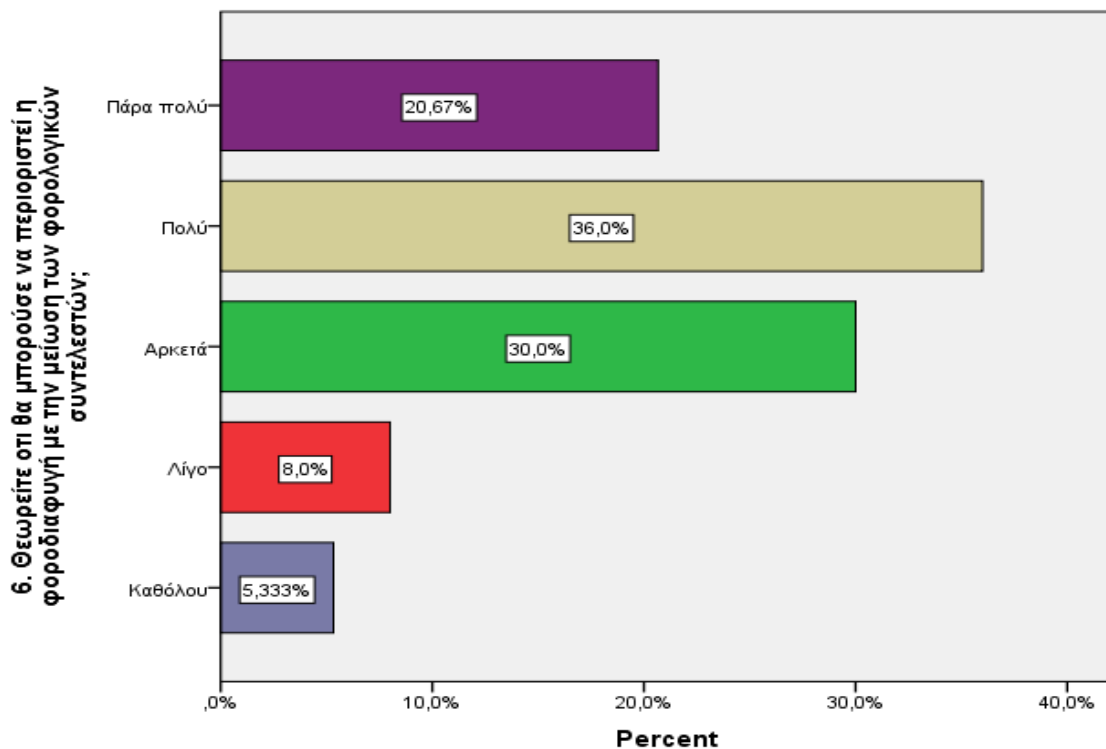
6. Θεωρείτε ότι θα μπορούσε να περιοριστεί η φοροδιαφυγή με την μείωση των φορολογικών

συντελεστών;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	8	5,3	5,3	5,3
Λίγο	12	8,0	8,0	13,3
Αρκετά	45	30,0	30,0	43,3
Πολύ	54	36,0	36,0	79,3
Πάρα πολύ	31	20,7	20,7	100,0
Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 10. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 6.

Στη συνέχεια του ερωτηματολογίου οι συμμετέχοντες κλήθηκαν ν' απαντήσουν ότι θεωρούν ότι θα μπορούσε να περιοριστεί η φοροδιαφυγή με την μείωση των φορολογικών συντελεστών με εναλλακτικές απαντήσεις 1=καθόλου, 2=λίγο, 3=αρκετά, 4=πολύ και 5=πάρα πολύ. Από τα αποτελέσματα του πίνακα παρατηρούμε ότι το 5,3% πιστεύει ότι δεν θα μπορούσε να περιοριστεί καθόλου η φοροδιαφυγή με την μείωση των φορολογικών συντελεστών, το 8% απάντησε λίγο, το 30% αρκετά, το 36% πολύ και το 20,7% πάρα πολύ.

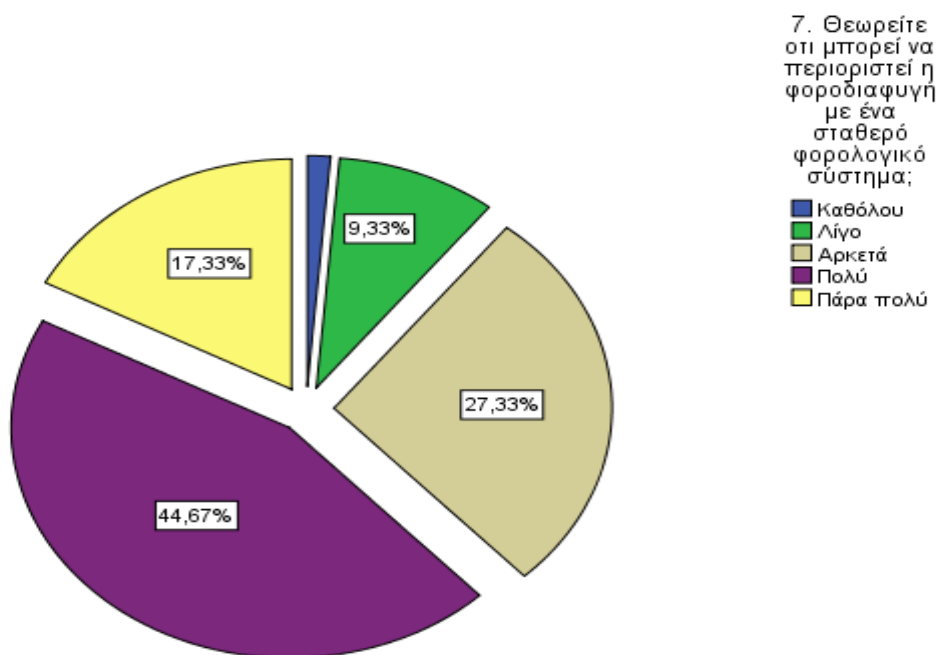
Γράφημα 10. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 6.

7. Θεωρείτε ότι μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή με ένα σταθερό φορολογικό σύστημα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	2	1,3	1,3	1,3
	Λίγο	14	9,3	9,3	10,7
	Αρκετά	41	27,3	27,3	38,0
	Πολύ	67	44,7	44,7	82,7
	Πάρα πολύ	26	17,3	17,3	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 11. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 7.

Έπειτα, τα άτομα του δείγματος ρωτήθηκαν αν πιστεύουν ότι μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή με ένα σταθερό φορολογικό σύστημα και συνολικά το 10,6% απάντησε από καθόλου έως λίγο, το 27,3% αρκετά, το 44,7% ότι μπορεί με τον τρόπο αυτό να περιοριστεί πολύ και το 17,3% απάντησε πάρα πολύ.

Γράφημα 11. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 7.

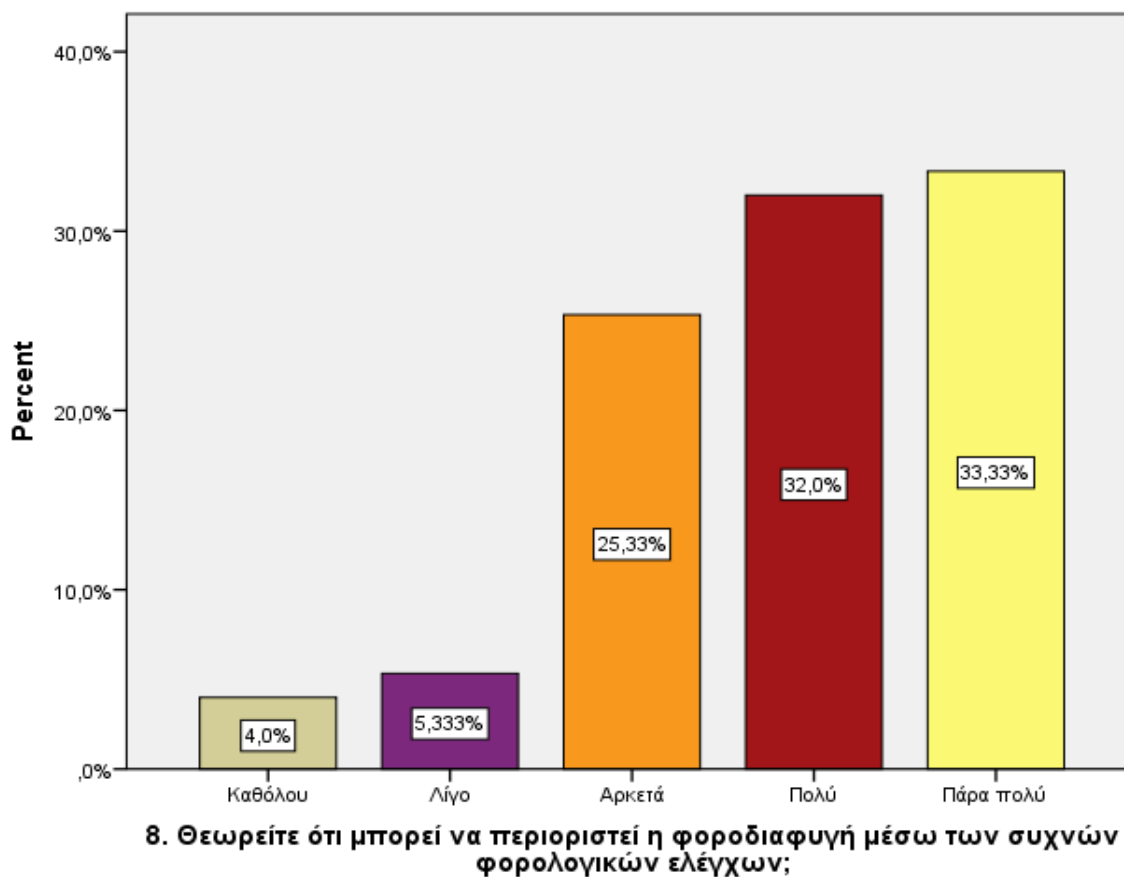

8. Θεωρείτε ότι μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή μέσω των συχνών φορολογικών ελέγχων;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	6	4,0	4,0	4,0
	Λίγο	8	5,3	5,3	9,3
	Αρκετά	38	25,3	25,3	34,7
	Πολύ	48	32,0	32,0	66,7
	Πάρα πολύ	50	33,3	33,3	100,0
Total		150	100,0	100,0	

Πίνακας 12. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 8.

Ως προς τον περιορισμό της φοροδιαφυγής μέσω των συχνών φορολογικών ελέγχων το 4% απάντησε ότι δεν θα φέρει καθόλου αποτελεσματικότητα, το 5,3% λίγο, το 25,3% πιστεύει ότι μπορεί να περιοριστεί αρκετά με τον τρόπο αυτό η φοροδιαφυγή, το 32% θεωρεί πολύ και το 33,3% πάρα πολύ.

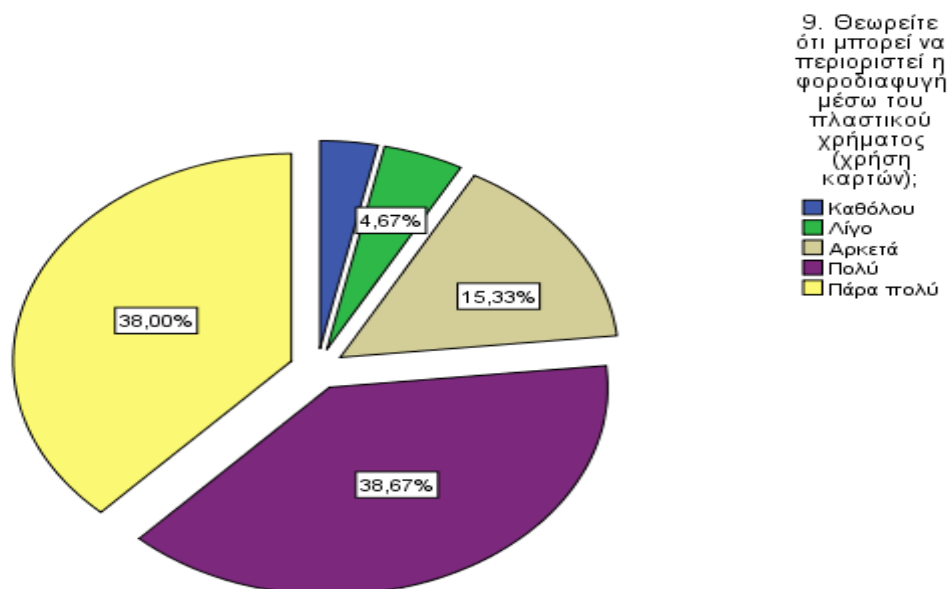
Γράφημα 12. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 8.

9. Θεωρείτε ότι μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή μέσω του πλαστικού χρήματος (χρήση καρτών);

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	5	3,3	3,3	3,3
Λίγο	7	4,7	4,7	8,0
Αρκετά	23	15,3	15,3	23,3
Πολύ	58	38,7	38,7	62,0
Πάρα πολύ	57	38,0	38,0	100,0
Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 13. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 9.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε αν μέσω του πλαστικού χρήματος (χρήση καρτών) μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή. Από τον παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι το 3,3% απάντησε ότι με τον τρόπο αυτό δεν μπορεί να περιοριστεί καθόλου, το 4,7% πιστεύει ότι μπορεί να περιοριστεί λίγο, το 15,3% θεωρεί ότι μέσω του πλαστικού χρήματος μπορεί να περιοριστεί αρκετά η φοροδιαφυγή και συνολικά το 76,7% δήλωσε ότι αυτό μπορεί να γίνει από πολύ έως πάρα πολύ.

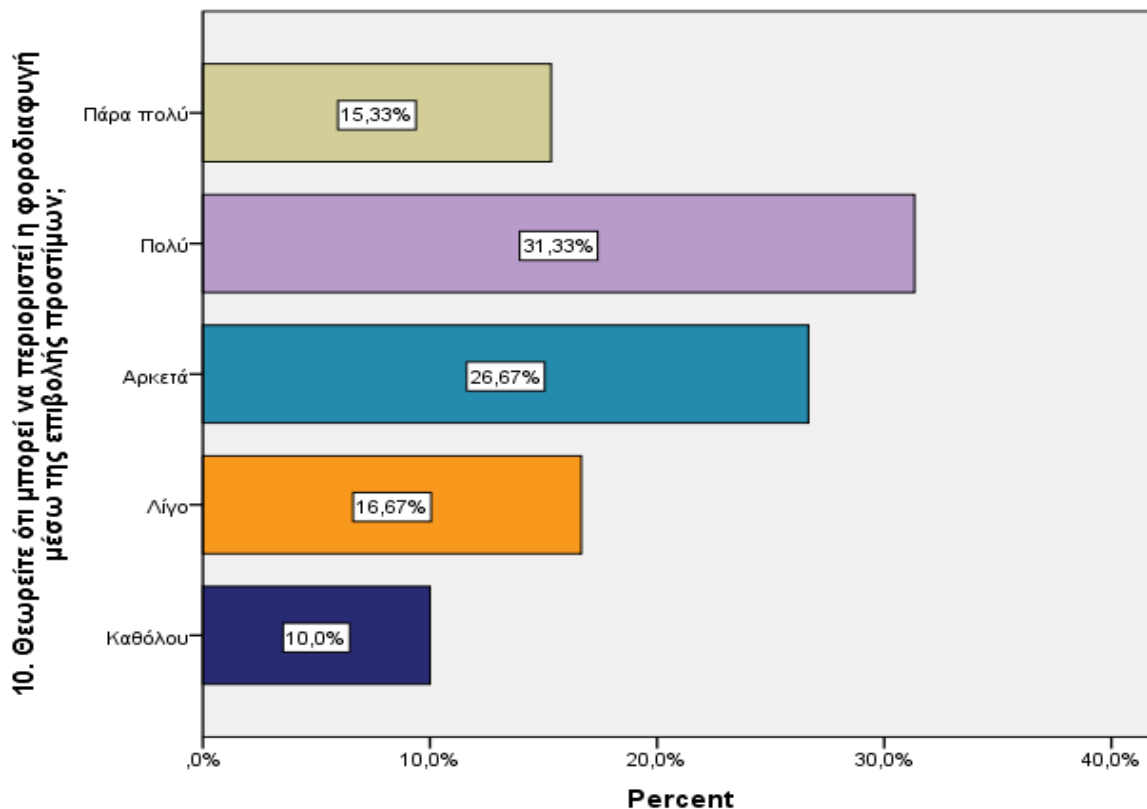
Γράφημα 13. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 9.

10. Θεωρείτε ότι μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή μέσω της επιβολής προστίμων;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	15	10,0	10,0	10,0
	Λίγο	25	16,7	16,7	26,7
	Αρκετά	40	26,7	26,7	53,3
	Πολύ	47	31,3	31,3	84,7
	Πάρα πολύ	23	15,3	15,3	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 14. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 10.

Για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής μέσω της επιβολής προστίμων, το 10% απάντησε ότι δεν μπορεί να επιτευχθεί καθόλου, το 16,7% λίγο, το 26,7% θεωρεί ότι μπορεί να περιοριστεί αρκετά η φοροδιαφυγή μέσω της επιβολής προστίμων, το 31,3% απάντησε ότι μπορεί με τον τρόπο αυτό να περιοριστεί πολύ και το 15,3% πάρα πολύ.

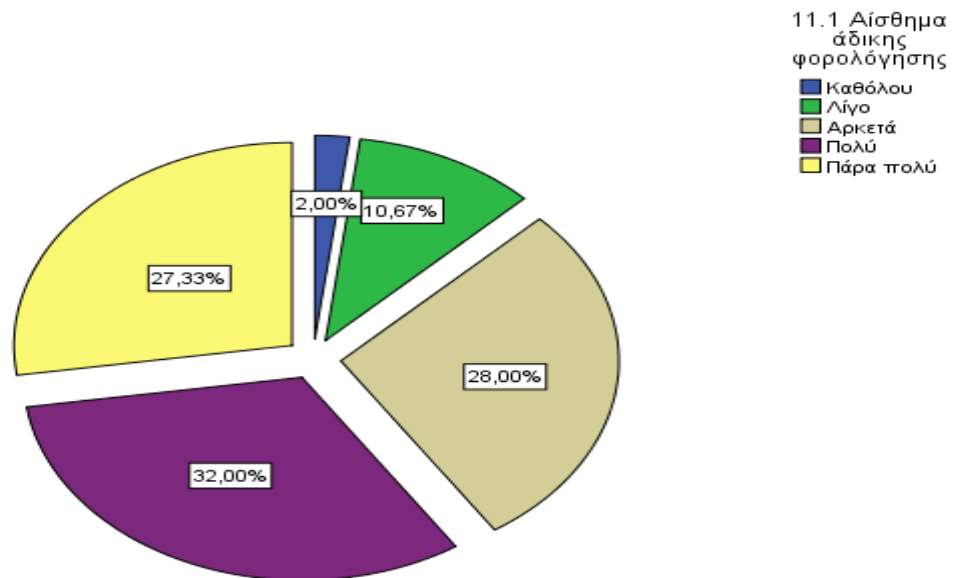
Γράφημα 14. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 10.

11.1 Αίσθημα άδικης φορολόγησης

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	3	2,0	2,0	2,0
	Λίγο	16	10,7	10,7	12,7
	Αρκετά	42	28,0	28,0	40,7
	Πολύ	48	32,0	32,0	72,7
	Πάρα πολύ	41	27,3	27,3	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 15. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 11.1.

Στην ερώτηση 11 οι συμμετέχοντες κλήθηκαν να βαθμολογήσουν (από 1=καθόλου έως 5=πάρα πολύ) τις αιτίες που ωθούν πολίτες και επιχειρήσεις να φοροδιαφύγουν. Έτσι, το 2% δεν πιστεύει καθόλου ότι το αίσθημα της άδικης φορολόγησης ωθεί πολίτες και επιχειρήσεις στη φοροδιαφυγή, το 10,7% το πιστεύει λίγο, το 28% απάντησε ότι το αίσθημα της άδικης φορολόγησης ωθεί αρκετά πολίτες και επιχειρήσεις στη φοροδιαφυγή ενώ συνολικά το 59,3% το πιστεύει από πολύ έως πάρα πολύ.

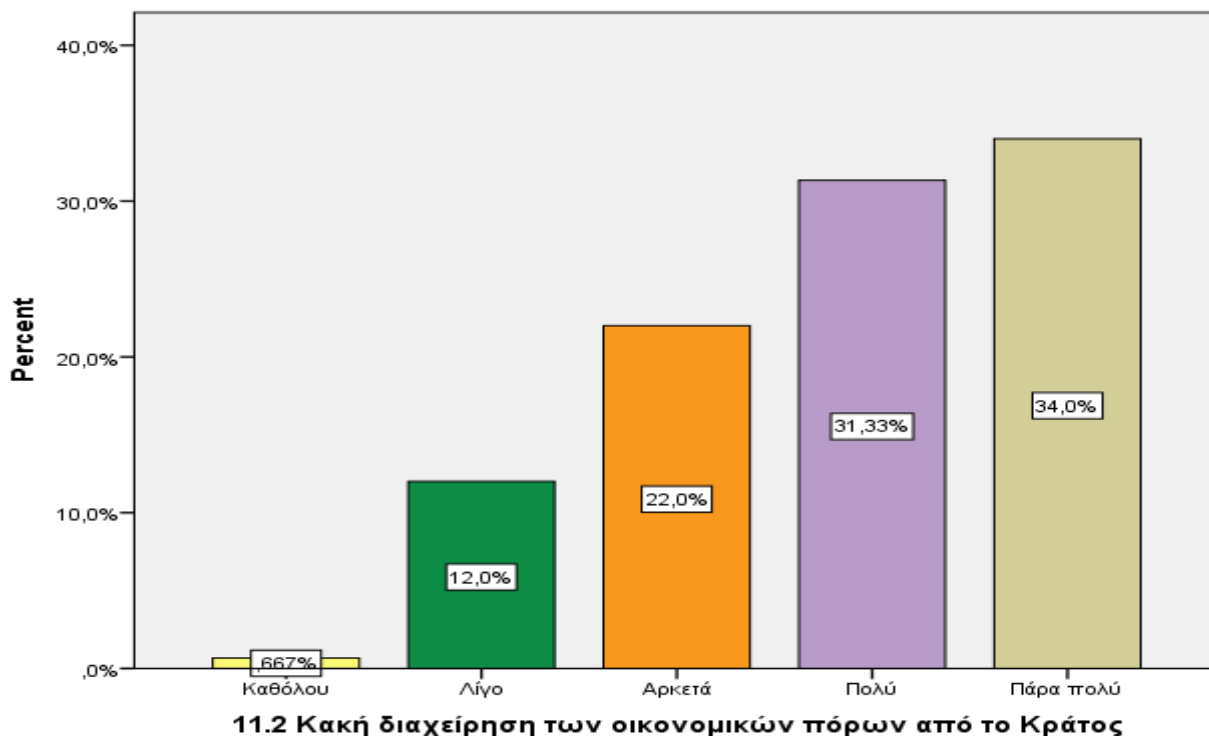
Γράφημα 15. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 11.1.

11.2 Κακή διαχείριση των οικονομικών πόρων από το Κράτος

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	1	,7	,7	,7
	Λίγο	18	12,0	12,0	12,7
	Αρκετά	33	22,0	22,0	34,7
	Πολύ	47	31,3	31,3	66,0
	Πάρα πολύ	51	34,0	34,0	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 16. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 11.2.

Ως επόμενη αιτία φοροδιαφυγής αναφέρθηκε η κακή διαχείριση των οικονομικών πόρων από το Κράτος, με το 12,7% να θεωρεί ότι είναι από καθόλου έως λίγο μια αιτία που ωθεί πολίτες και επιχειρήσεις στη φοροδιαφυγή, το 22% απάντησε ότι ο λόγος αυτός μπορεί να ωθήσει αρκετά στη φοροδιαφυγή και συνολικά το 65,3% πιστεύει από πολύ έως πάρα πολύ ότι η κακή διαχείριση των οικονομικών πόρων από το Κράτος ωθεί πολίτες και επιχειρήσεις στη φοροδιαφυγή.

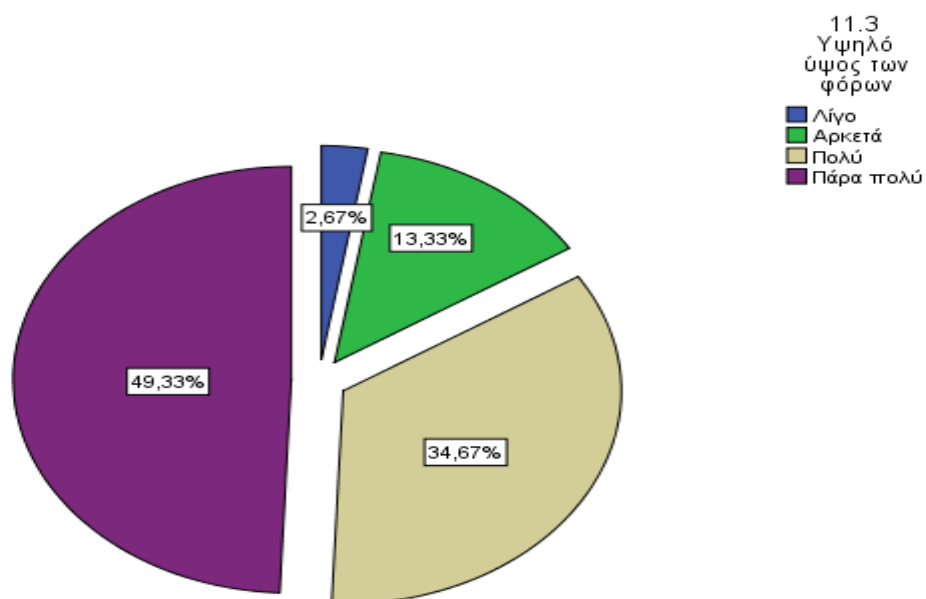
Γράφημα 16. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 11.2.

11.3 Υψηλό ύψος των φόρων

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	4	2,7	2,7	2,7
	Αρκετά	20	13,3	13,3	16,0
	Πολύ	52	34,7	34,7	50,7
	Πάρα πολύ	74	49,3	49,3	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 17. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 11.3.

Το 84% των συμμετεχόντων πιστεύει ότι το υψηλό ύψος των φόρων ωθεί από πολύ έως πάρα πολύ τους πολίτες και τις επιχειρήσεις στη φοροδιαφυγή, το 13,3% απάντησε ότι τους ωθεί αρκετά και το 2,7% το πιστεύει λίγο.

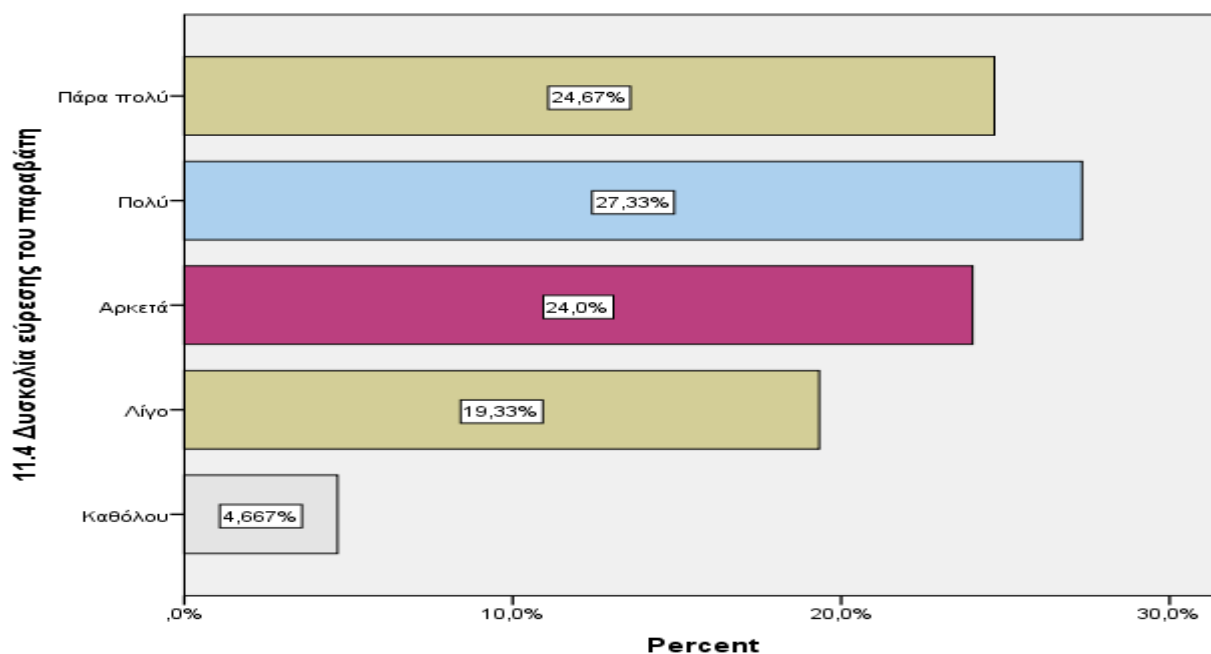
Γράφημα 17. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 11.3.

11.4 Δυσκολία εύρεσης του παραβάτη

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	7	4,7	4,7	4,7
Λίγο	29	19,3	19,3	24,0
Αρκετά	36	24,0	24,0	48,0
Πολύ	41	27,3	27,3	75,3
Πάρα πολύ	37	24,7	24,7	100,0
Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 18. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 11.4

Τελευταία αιτία φοροδιαφυγής αναφέρθηκε η δυσκολία εύρεσης του παραβάτη, με το 52% των ατόμων να το θεωρεί από πολύ έως πάρα πολύ ως αιτία που ωθεί στη φοροδιαφυγή, το 24% πιστεύει ότι να υπάρχει δυσκολία να βρεθεί ο παραβάτης ωθεί αρκετά στη φοροδιαφυγή ενώ συνολικά το 24% το πιστεύει από λίγο έως καθόλου.

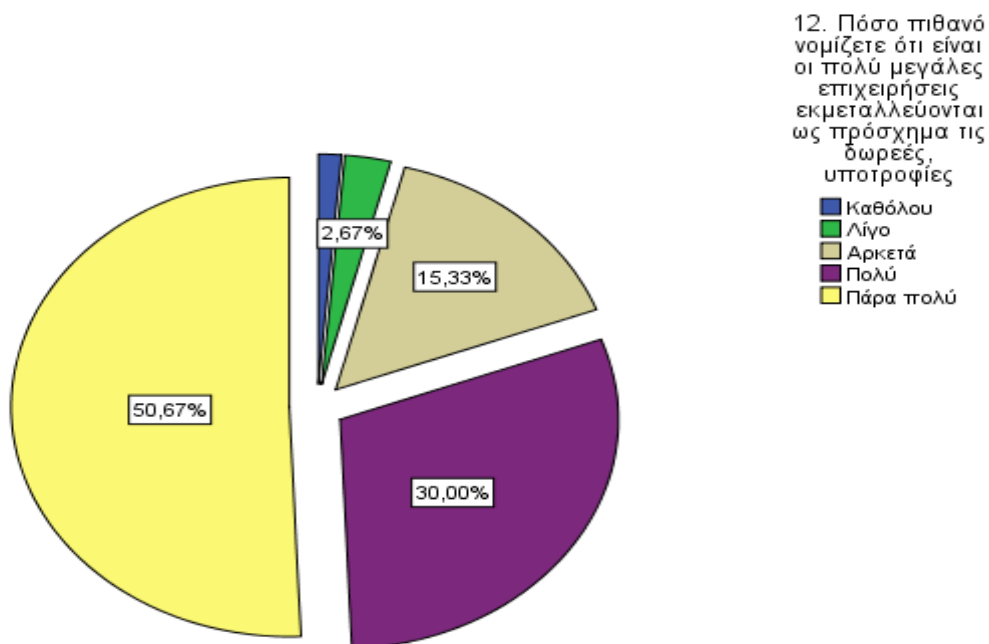
Γράφημα 18. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 11.4

12. Πόσο πιθανό νομίζετε ότι είναι οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις εκμεταλλεύονται ως πρόσχημα τις δωρεές, υποτροφίες...

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	2	1,3	1,3	1,3
Λίγο	4	2,7	2,7	4,0
Αρκετά	23	15,3	15,3	19,3
Πολύ	45	30,0	30,0	49,3
Πάρα πολύ	76	50,7	50,7	100,0
Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 19. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 12.

Έπειτα, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν πόσο πιθανό νομίζουν ότι είναι οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις να εκμεταλλεύονται ως πρόσχημα τις δωρεές, υποτροφίες ή ακόμα και την ίδρυση ιδρυμάτων ώστε να φοροδιαφεύγουν άτυπα καθώς μ' αυτόν το τρόπο θα έχουν φοροελαφρύνσεις – φοροαπαλλαγές. Από τις απαντήσεις τους συμπεραίνουμε ότι το 80,75 το πιστεύει από πολύ έως πάρα πολύ, το 15,3% αρκετά και το 4% από λίγο έως καθόλου.

Γράφημα 19. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 12.

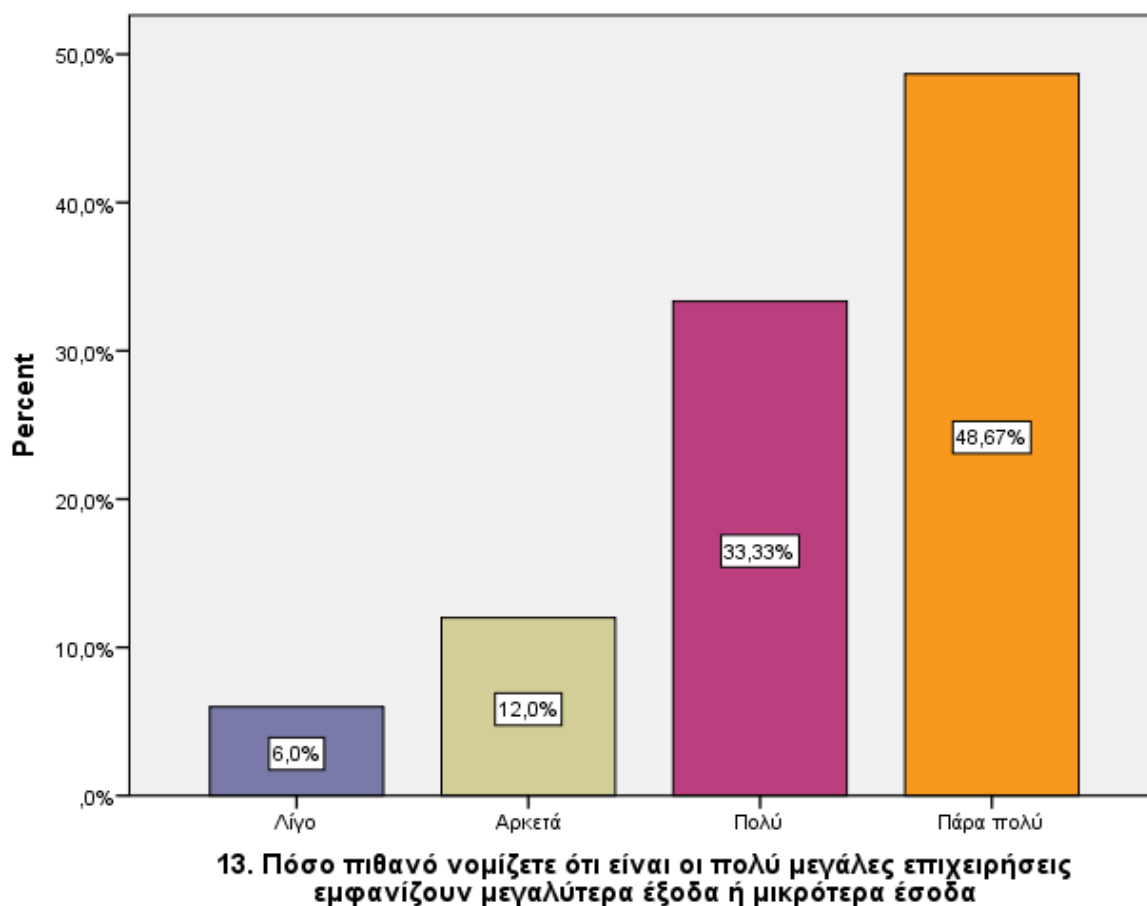

13. Πόσο πιθανό νομίζετε ότι είναι οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις εμφανίζουν μεγαλύτερα έξοδα ή μικρότερα έσοδα....

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Λίγο	9	6,0	6,0	6,0
	Αρκετά	18	12,0	12,0	18,0
	Πολύ	50	33,3	33,3	51,3
	Πάρα πολύ	73	48,7	48,7	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 20. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 13.

Για το αν οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις εμφανίζουν μεγαλύτερα έξοδα ή μικρότερα έσοδα αντίστοιχα με σκοπό τη φοροδιαφυγή, το 6% των ατόμων το πιστεύει λίγο, το 12% αρκετά, το 33,3% πολύ και το 48,7% σε πάρα πολύ μεγάλο βαθμό.

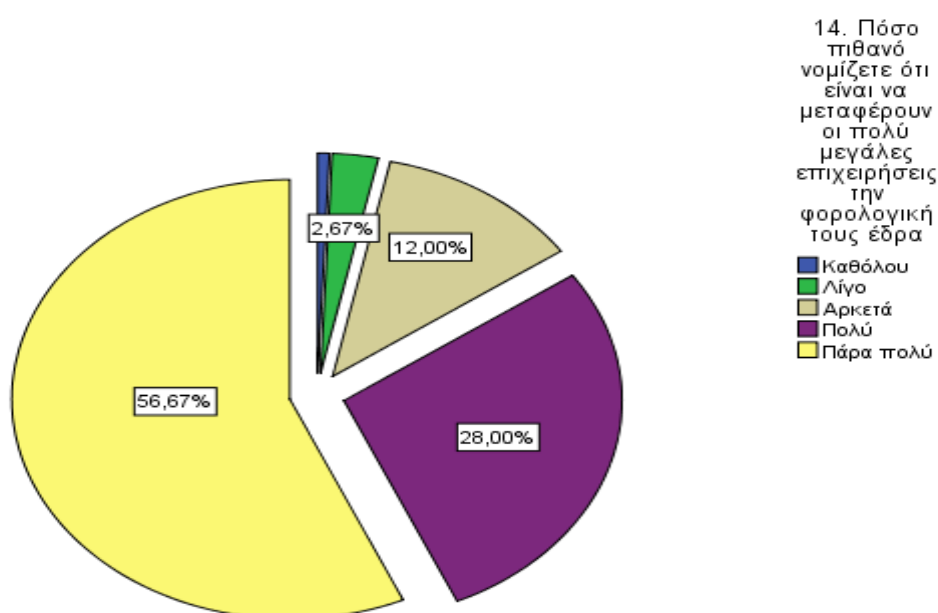
Γράφημα 20. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 13.

14. Πόσο πιθανό νομίζετε ότι είναι να μεταφέρουν οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις την φορολογική τους έδρα

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	1	,7	,7	,7
Λίγο	4	2,7	2,7	3,3
Αρκετά	18	12,0	12,0	15,3
Πολύ	42	28,0	28,0	43,3
Πάρα πολύ	85	56,7	56,7	100,0
Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 21. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 14.

Στην επόμενη ερώτηση, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν πόσο πιθανό νομίζουν ότι είναι να μεταφέρουν οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις τη φορολογική τους έδρα σε άλλο κράτος με σκοπό τη φοροδιαφυγή και συνολικά το 84,7% το πιστεύει από πολύ έως πάρα πολύ, το 12% αρκετά και το 3,4% το πιστεύει από λίγο έως καθόλου.

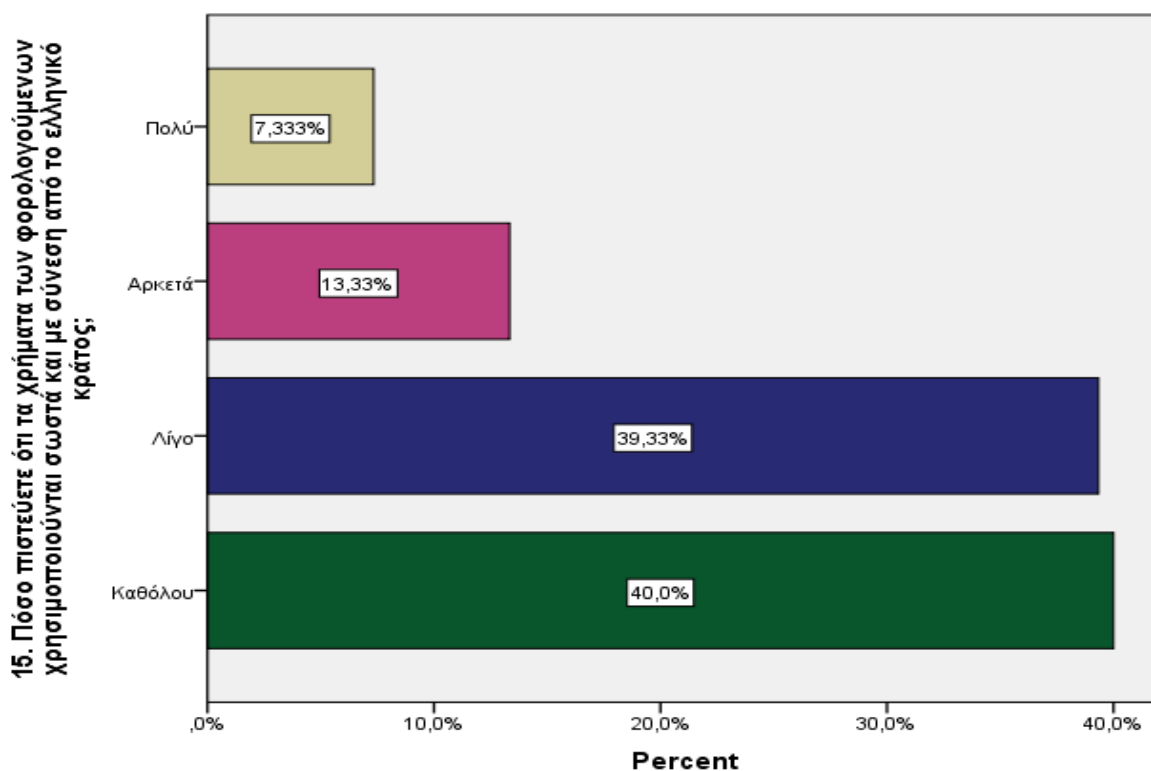
Γράφημα 21. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 14.

15. Πόσο πιστεύετε ότι τα χρήματα των φορολογούμενων χρησιμοποιούνται σωστά και με σύνεση από το ελληνικό κράτος;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	60	40,0	40,0	40,0
	Λίγο	59	39,3	39,3	79,3
	Αρκετά	20	13,3	13,3	92,7
	Πολύ	11	7,3	7,3	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 22. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 15.

Η ερώτηση 15 ήταν σχετική με το πόσο πιστεύουν ότι τα χρήματα των φορολογούμενων χρησιμοποιούνται σωστά και με σύνεση από το ελληνικό κράτος. Από τον παραπάνω πίνακα παρατηρούμε ότι το 40% απάντησε ότι αυτό δεν γίνεται καθόλου, το 39,3% θεωρεί ότι το κράτος τα χρησιμοποιεί λίγο σωστά και με σύνεση, το 13,3% το πιστεύει σε αρκετό βαθμό ενώ μόλις το 7,3% δήλωσε ότι τα χρήματα των φορολογούμενων χρησιμοποιούνται σε πολύ μεγάλο βαθμό σωστά και με σύνεση από το ελληνικό κράτος.

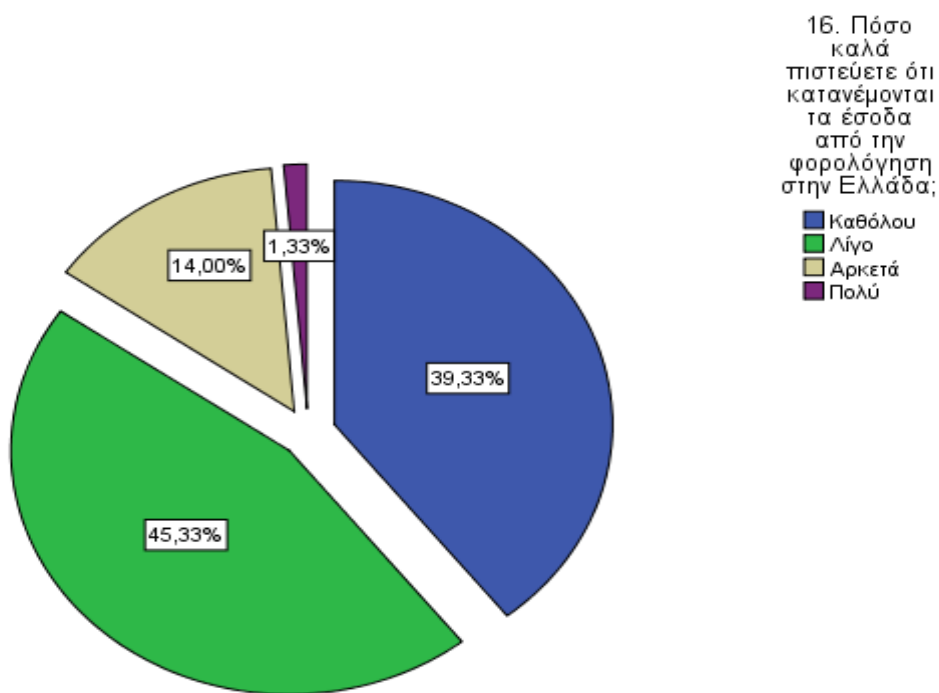
Γράφημα 22. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 15.

16. Πόσο καλά πιστεύετε ότι κατανέμονται τα έσοδα από την φορολόγηση στην Ελλάδα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	59	39,3	39,3	39,3
	Λίγο	68	45,3	45,3	84,7
	Αρκετά	21	14,0	14,0	98,7
	Πολύ	2	1,3	1,3	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 23. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 16.

Για το πόσο καλά πιστεύουν ότι κατανέμονται τα έσοδα από τη φορολόγηση στην Ελλάδα, το 39,3% απάντησε καθόλου, το 45,3% λίγο, το 14% αρκετά και μόνο το 1,3% των ερωτηθέντων θεωρεί σε πολύ μεγάλο βαθμό ότι κατανέμονται τα έσοδα από τη φορολόγηση στην Ελλάδα.

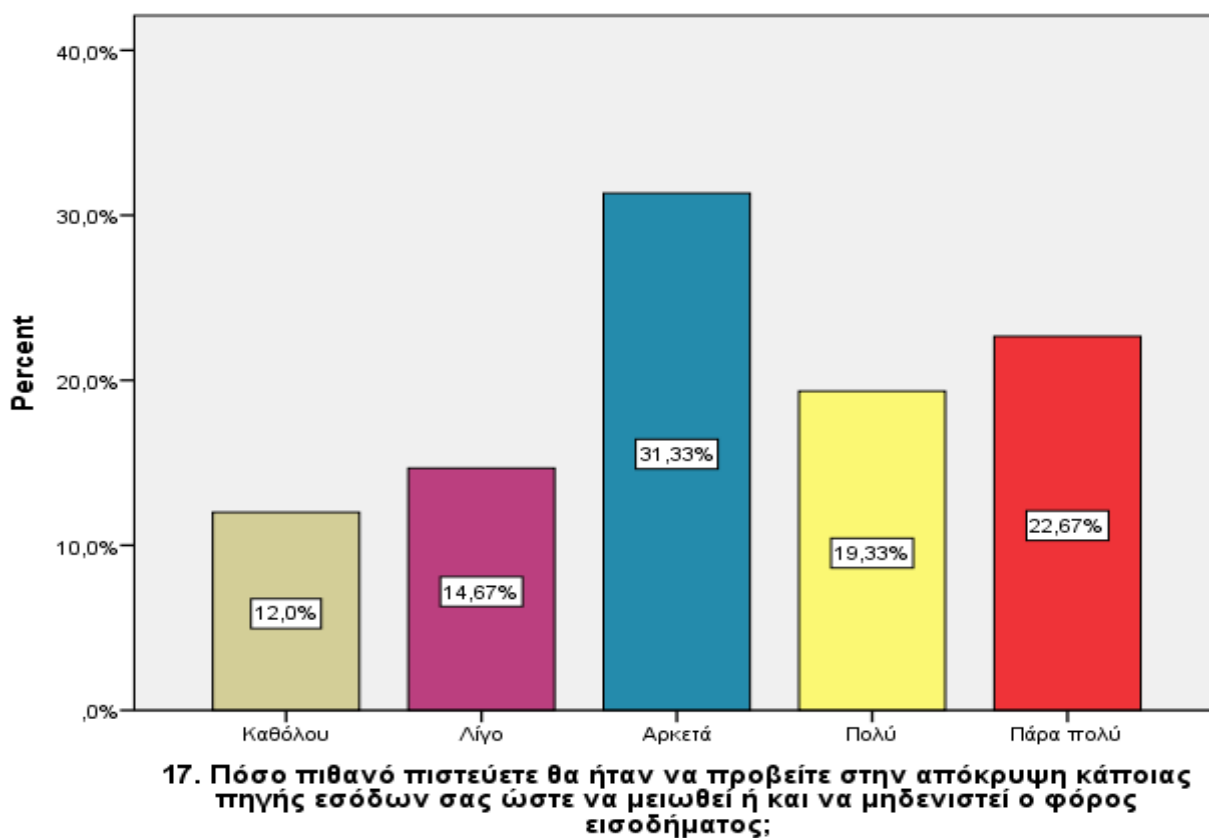
Γράφημα 23. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 16.

17. Πόσο πιθανό πιστεύετε θα ήταν να προβείτε στην απόκρυψη κάποιας πηγής εσόδων σας ώστε να μειωθεί ή και να μηδενιστεί ο φόρος εισοδήματος;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	18	12,0	12,0	12,0
Λίγο	22	14,7	14,7	26,7
Αρκετά	47	31,3	31,3	58,0
Πολύ	29	19,3	19,3	77,3
Πάρα πολύ	34	22,7	22,7	100,0
Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 24. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 17.

Έπειτα, οι συμμετέχοντες ρωτήθηκαν πόσο πιθανόν πιστεύουν θα ήταν να προβούν στην απόκρυψη κάποιας πηγής εσόδων τους ώστε να μειωθεί ή να μηδενιστεί ο φόρος εισοδήματος. Παρατηρώντας τον πίνακα συμπεραίνουμε ότι το 12% των ατόμων απάντησε ότι αυτό είναι καθόλου πιθανό, το 14,7% λίγο πιθανό, το 31,3% αρκετά πιθανό και συνολικά το 42% των ατόμων πιστεύει ότι το να αποκρύψουν κάποια πηγή εσόδων τους ώστε να μειωθεί ή να μηδενιστεί ο φόρος εισοδήματος είναι από πολύ έως πάρα πολύ πιθανό.

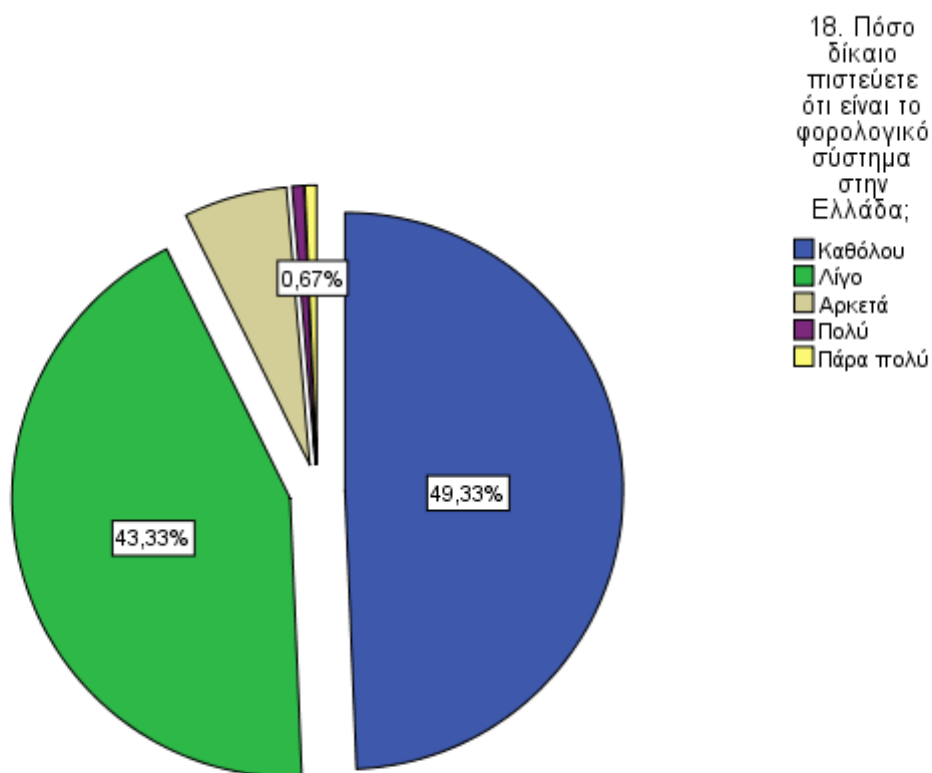
Γράφημα 24. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 17.

18. Πόσο δίκαιο πιστεύετε ότι είναι το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα;

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	74	49,3	49,3	49,3
	Λίγο	65	43,3	43,3	92,7
	Αρκετά	9	6,0	6,0	98,7
	Πολύ	1	,7	,7	99,3
	Πάρα πολύ	1	,7	,7	100,0
Total		150	100,0	100,0	

Πίνακας 25. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 18.

Η επόμενη ερώτηση αφορούσε πόσο δίκαιο πιστεύουν οι συμμετέχοντες ότι είναι το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες, το 49,3% απάντησαν ότι δεν είναι καθόλου δίκαιο, το 43,3% ότι είναι λίγο δίκαιο, το 6% θεωρεί ότι το φορολογικό μας σύστημα είναι αρκετά δίκαιο και συνολικά το 1,4% ότι είναι από πολύ έως πάρα πολύ δίκαιο.

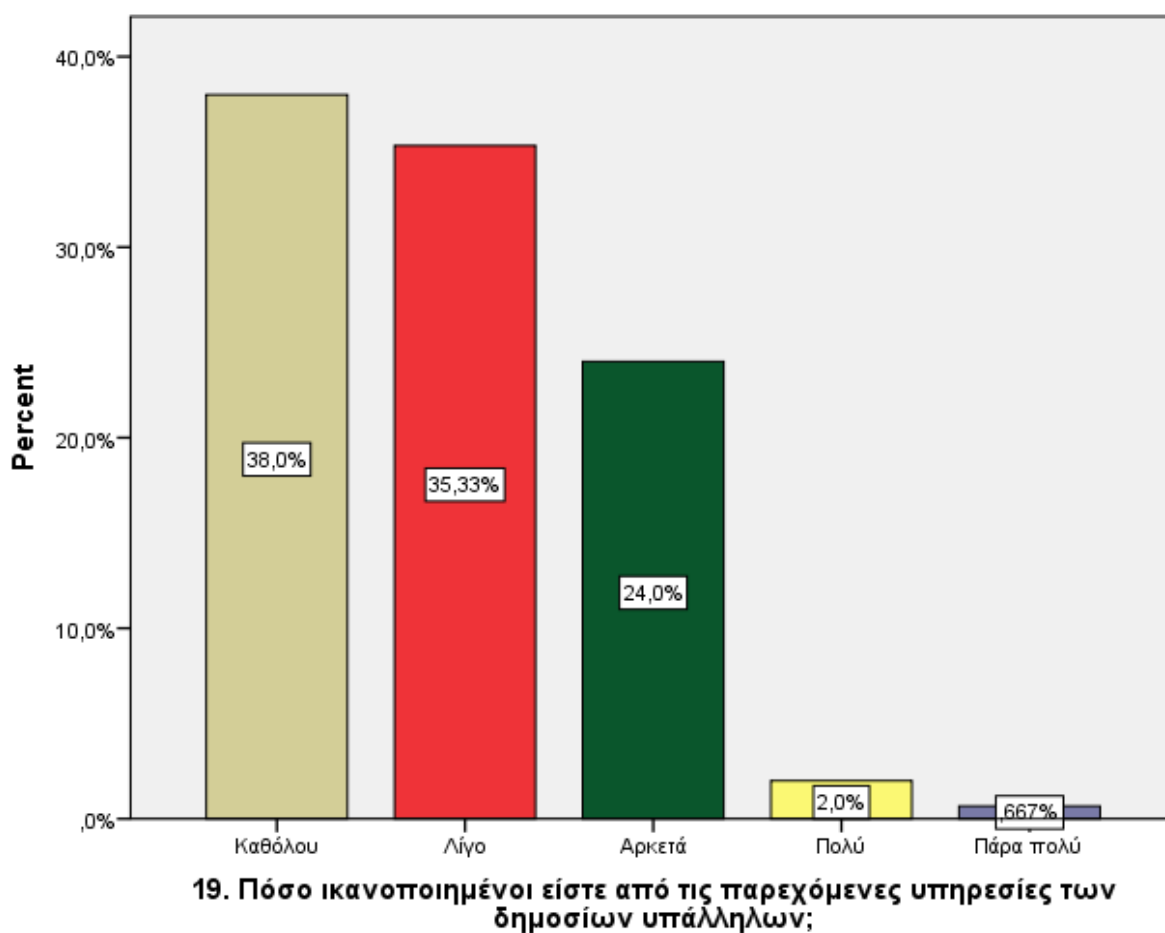
Γράφημα 25. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 18.

19. Πόσο ικανοποιημένοι είστε από τις παρεχόμενες υπηρεσίες των δημοσίων υπάλληλων;

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid Καθόλου	57	38,0	38,0	38,0
Λίγο	53	35,3	35,3	73,3
Αρκετά	36	24,0	24,0	97,3
Πολύ	3	2,0	2,0	99,3
Πάρα πολύ	1	,7	,7	100,0
Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 26. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 19.

Για το πόσο ικανοποιημένοι είναι από τις παρεχόμενες υπηρεσίες των δημοσίων υπαλλήλων, το 38% απάντησε καθόλου, το 35,3% λίγο, το 24% αρκετά και μόνο το 2,7% είναι ικανοποιημένοι από πολύ έως πάρα πολύ από τις παρεχόμενες υπηρεσίες των δημοσίων υπαλλήλων.

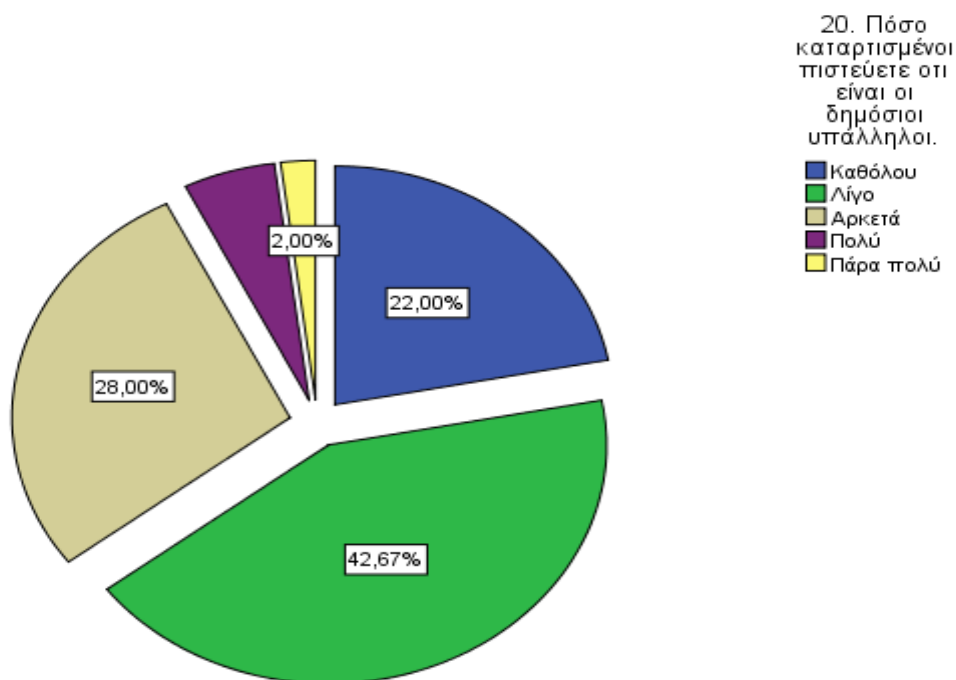
Γράφημα 26. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 19.

20. Πόσο καταρτισμένοι πιστεύετε ότι είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Καθόλου	33	22,0	22,0	22,0
	Λίγο	64	42,7	42,7	64,7
	Αρκετά	42	28,0	28,0	92,7
	Πολύ	8	5,3	5,3	98,0
	Πάρα πολύ	3	2,0	2,0	100,0
	Total	150	100,0	100,0	

Πίνακας 27. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 20.

Η τελευταία ερώτηση αφορούσε πόσο καταρτισμένοι πιστεύουν ότι είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι. Από τα αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι το 22% των ατόμων πιστεύει ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι δεν είναι καθόλου καταρτισμένοι, το 42,7% ότι είναι λίγο καταρτισμένοι, το 28% απάντησε ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι αρκετά καταρτισμένοι ενώ μόλις το 7,3% θεωρεί ότι είναι πολύ έως πάρα πολύ καταρτισμένοι.

Γράφημα 27. Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής της ερώτησης 20.

5.2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΞΙΟΠΙΣΤΙΑΣ ΚΛΙΜΑΚΑΣ

Από τις ερωτήσεις 6 έως 10 προκύπτει ο παράγοντας του περιορισμού της φοροδιαφυγής. Στον παρακάτω πίνακα δίνονται οι μέσοι όροι των ερωτήσεων και του παράγοντα καθώς ο δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's α .

Descriptive Statistics			
	N	Mean	Cronbach's α
6. Θεωρείτε ότι θα μπορούσε να περιοριστεί η φοροδιαφυγή με την μείωση των φορολογικών συντελεστών;	150	3,59	
7. Θεωρείτε ότι μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή με ένα σταθερό φορολογικό σύστημα;	150	3,67	
8. Θεωρείτε ότι μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή μέσω των συχνών φορολογικών ελέγχων;	150	3,85	
9. Θεωρείτε ότι μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή μέσω του πλαστικού χρήματος (χρήση καρτών);	150	4,03	
10. Θεωρείτε ότι μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή μέσω της επιβολής προστίμων;	150	3,25	
Περιορισμός φοροδιαφυγής	150	18,40	0,654
Valid N (listwise)	150		

Πίνακας 28. Μέσοι όροι των ερωτήσεων 6 έως 10 και του παράγοντα περιορισμός φοροδιαφυγής και δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's α .

Από τα αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι κατά κύριο λόγο οι συμμετέχοντες συμφωνούν από αρκετά έως πολύ με τους τρόπους περιορισμού της φοροδιαφυγής με μεγαλύτερη συμφωνία να εμφανίζεται στη χρήση πλαστικού χρήματος – πιστωτικών καρτών ($\mu.o.=4,03$) και η μικρότερη συμφωνία μέσω της επιβολής προστίμων ($\mu.o.=3,25$). Τέλος, ο δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's α του

παράγοντα για τον περιορισμό φοροδιαφυγής ισούται με 0,654 που φανερώνει αρκετά ικανοποιητική αξιοπιστία.

Descriptive Statistics			
	N	Mean	Cronbach's a
11.1 Αίσθημα άδικης φορολόγησης	150	3,72	
11.2 Κακή διαχείριση των οικονομικών πόρων από το Κράτος	150	3,86	
11.3 Υψηλό ύψος των φόρων	150	4,31	
11.4 Δυσκολία εύρεσης του παραβάτη	150	3,48	
Αιτίες φοροδιαφυγής	150	15,37	0,608
Valid N (listwise)	150		

Πίνακας 29. Μέσοι όροι των ερωτήσεων 11.1 έως 11.4 και του παράγοντα αιτίες φοροδιαφυγής και δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's alpha.

Παρατηρώντας τον παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι κατά κύριο λόγο οι συμμετέχοντες συμφωνούν από αρκετά έως πολύ με αιτίες που ωθούν πολίτες και επιχειρήσεις στη φοροδιαφυγή με κυριότερη αιτία να είναι το υψηλό ύψος των φόρων (μ.ο.=4,31) και ως τελευταία η δυσκολία εύρεση του παραβάτη (μ.ο.=3,48). Τέλος, ο δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's alpha για τον παράγοντα των αιτιών φοροδιαφυγής ισούται με 0,608 που φανερώνει αρκετά ικανοποιητική αξιοπιστία.

Descriptive Statistics

	N	Mean	Cronbach's a
12. Πόσο πιθανό νομίζετε ότι είναι οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις εκμεταλλεύονται ως πρόσχημα τις δωρεές, υποτροφίες	150	4,26	
13. Πόσο πιθανό νομίζετε ότι είναι οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις εμφανίζουν μεγαλύτερα έξοδα ή μικρότερα έσοδα	150	4,25	
14. Πόσο πιθανό νομίζετε ότι είναι να μεταφέρουν οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις την φορολογική τους έδρα	150	4,37	
Τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων	150	12,88	0,789
Valid N (listwise)	150		

Πίνακας 30. Μέσοι όροι των ερωτήσεων 12 έως 14 και του παράγοντα τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων και δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's alpha.

Από τα αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι κατά κύριο λόγο οι συμμετέχοντες συμφωνούν πολύ με τους τρόπους που αναφέρονται ότι μπορούν να χρησιμοποιήσουν οι επιχειρήσεις για να φοροδιαφύγουν με κυριότερο τρόπο να αναφέρουν την αλλαγή της φορολογικής έδρας σε άλλο κράτος (μ.ο.=4,37). Τέλος, ο δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's alφατου παράγοντα για τους τρόπους φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων είναι ίσως με 0,789 που φανερώνει πολύ ικανοποιητική αξιοπιστία.

Descriptive Statistics

	N	Mean	Cronbach's a
15. Πόσο πιστεύετε ότι τα χρήματα των φορολογούμενων χρησιμοποιούνται σωστά και με σύνεση από το ελληνικό κράτος;	150	1,88	
16. Πόσο καλά πιστεύετε ότι κατανέμονται τα έσοδα από την φορολόγηση στην Ελλάδα;	150	1,77	
Σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων	150	3,65	0,775
Valid N (listwise)	150		

Πίνακας 31. Μέσοι όροι των ερωτήσεων 15 έως 16 και του παράγοντα της σωστής χρήση των φορολογικών εσόδων από το κράτος και δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's alpha.

Από τον παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι οι συμμετέχοντες δεν πιστεύουν σε μεγάλο βαθμό ότι τα χρήματα των φορολογούμενων χρησιμοποιούνται σωστά και με σύνεση από το ελληνικό κράτος (μ.ο.=1,88) και ότι δεν κατανέμονται σωστά τα έσοδα από τη φορολόγηση στην Ελλάδα (μ.ο.=1,77). Τέλος, ο δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's alpha του παράγοντα για τη σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων είναι ίσος με 0,775 που φανερώνει πολύ ικανοποιητική αξιοπιστία.

Descriptive Statistics

	N	Mean	Cronbach's a
19. Πόσο ικανοποιημένοι είστε από τις παρεχόμενες υπηρεσίες των δημοσίων υπάλληλων;	150	1,92	0,736
20. Πόσο καταρτισμένοι πιστεύετε ότι είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι.	150	2,23	
Άποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους	150	4,15	
Valid N (listwise)	150		

Πίνακας 32. Μέσοι όροι των ερωτήσεων 19 έως 20 και του παράγοντα της άποψης των πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους από το κράτος και δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's alpha.

Παρατηρώντας τον παραπάνω πίνακα συμπεραίνουμε ότι τα άτομα του δείγματος είναι λίγο ικανοποιημένοι είστε από τις παρεχόμενες υπηρεσίες των δημοσίων υπαλλήλων (μ.ο.=1,92) ενώ πιστεύουν κατά κύριο λόγο ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι από λίγο έως αρκετά καταρτισμένοι (μ.ο.=2,23). Τέλος, ο δείκτης αξιοπιστίας Cronbach's alφατου παράγοντα για την άποψη των πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους με 0,736 που δείχνει πολύ ικανοποιητική αξιοπιστία.

5.3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΣΥΣΧΕΤΙΣΕΩΝ

Correlations

		Περιορισμός φοροδιαφυ- γής	Αιτίες φοροδιαφυ- γής	Τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων	Σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων	Άποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους
Περιορισμός φοροδιαφυγής	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	1 150	,060 ,463 150	-,080 ,329 150	,085 ,299 150	,126 ,126 150
Αιτίες φοροδιαφυγής	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,060 ,463 150	1 150	,231** ,004 150	-,203* ,013 150	-,238** ,003 150
Τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	-,080 ,329 150	,231** ,004 150	1 150	-,234** ,004 150	-,192* ,018 150
Σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,085 ,299 150	-,203* ,013 150	-,234** ,004 150	1 150	,304** ,000 150
Άποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους	Pearson Correlation Sig. (2-tailed) N	,126 ,126 150	-,238** ,003 150	-,192* ,018 150	,304** ,000 150	1 150

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

Πίνακας 33. Συσχετίσεις των παραγόντων με εφαρμογή του δείκτη συνάφειας Pearson r.

Από την εφαρμογή του δείκτη συνάφειας Pearson r συμπεραίνουμε τα εξής:

- Οι αιτίες φοροδιαφυγής συσχετίζονται θετικά στατιστικά σημαντικά με τους τρόπους φοροδιαφυγής των μεγάλων επιχειρήσεων ($r=0,231$ και $p\text{-value}=0,004$), δηλαδή μεταξύ των μεταβλητών υπάρχει μια χαμηλή γραμμική συσχέτιση. Οπότε, όσο πιο έντονες είναι οι αιτίες φοροδιαφυγής τόσο πιο έντονοι είναι οι τρόποι φοροδιαφυγής των μεγάλων επιχειρήσεων και αντιστρόφως. Οι αιτίες φοροδιαφυγής συσχετίζονται αρνητικά στατιστικά σημαντικά με τη σωστή χρήση των φορολογικών εσόδων από το κράτος ($r=-0,203$ και $p\text{-value}=0,013$) και με την άποψη των πολιτών για τους

δημοσίους υπαλλήλους ($r=-0,238$ και $p\text{-value}=0,003$), δηλαδή μεταξύ των μεταβλητών υπάρχει μια χαμηλή γραμμική συσχέτιση. Οπότε, όσο πιο έντονες είναι οι αιτίες φοροδιαφυγής τόσο λιγότερο έντονη είναι η άποψη για τη σωστή χρήση των φορολογικών εσόδων από το κράτος και η άποψη των πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους και αντιστρόφως.

- Οι τρόποι φοροδιαφυγής των μεγάλων επιχειρήσεων συσχετίζονται αρνητικά στατιστικά σημαντικά με τη σωστή χρήση των φορολογικών εσόδων από το κράτος ($r=-0,234$ και $p\text{-value}=0,004$) και με την άποψη των πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους ($r=-0,192$ και $p\text{-value}=0,018$), δηλαδή μεταξύ των μεταβλητών υπάρχει μια χαμηλή γραμμική συσχέτιση. Οπότε, όσο πιο έντονοι είναι οι τρόποι φοροδιαφυγής των μεγάλων επιχειρήσεων τόσο λιγότερο έντονη είναι η άποψη για τη σωστή χρήση των φορολογικών εσόδων από το κράτος και η άποψη των πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους και αντιστρόφως.
- Η σωστή χρήση των φορολογικών εσόδων συσχετίζεται θετικά στατιστικά σημαντικά με την άποψη των πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους ($r=0,304$ και $p\text{-value}<0,001$), δηλαδή μεταξύ των μεταβλητών υπάρχει μια μέτρια γραμμική συσχέτιση. Οπότε, όσο πιο πολύ πιστεύουν ότι γίνεται σωστή χρήση των φορολογικών εσόδων τόσο πιο θετική είναι η άποψη των πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους και αντιστρόφως.

5.4 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΠΑΛΙΝΔΡΟΜΗΣΗΣ

Στη συνέχεια της έρευνας θα διερευνηθεί αν οι ανεξάρτητες μεταβλητές ‘περιορισμός φοροδιαφυγής’, ‘τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων’, ‘σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων’, ‘άποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους’, ‘φύλο’ και ‘ηλικία’ μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την πρόβλεψη των τιμών της εξαρτημένης μεταβλητής (Y) ‘αιτίες φοροδιαφυγής’.

Το μοντέλο παλινδρόμησης που θέλουμε να εκτιμήσουμε είναι:

Αιτίες φοροδιαφυγής = $b_0 + b_1 \cdot \text{Περιορισμός φοροδιαφυγής} + b_2 \cdot \text{Τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων} + b_3 \cdot \text{Σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων} + b_4 \cdot \text{Άποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους} + b_5 \cdot \text{Φύλο} + b_6 \cdot \text{Ηλικία}$

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,361 ^a	,131	,094	2,657

a. Predictors: (Constant), Ηλικία, Φύλο, Άποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους, Περιορισμός φοροδιαφυγής, Τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων, Σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων

Πίνακας 34. R²adjusted για το μοντέλο της γραμμικής παλινδρόμησης με εξαρτημένη μεταβλητή τις αιτίες φοροδιαφυγής και ανεξάρτητες μεταβλητές ‘περιορισμός φοροδιαφυγής’, ‘τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων’, ‘σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων’, ‘άποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους’, ‘φύλο’ και ‘ηλικία’ .

Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι ο προσαρμοσμένος συντελεστής προσδιορισμού R² ισούται με 0,094 που σημαίνει ότι το 9,4% της μεταβλητότητας της εξαρτημένης μεταβλητής (αιτίες φοροδιαφυγής) ερμηνεύεται από την επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών (‘περιορισμός φοροδιαφυγής’, ‘τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων’, ‘σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων’, ‘άποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους’, ‘φύλο’ και ‘ηλικία’).

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	151,580	6	25,263	3,580	,002 ^b
	Residual	1009,254	143	7,058		
	Total	1160,833	149			

a. Dependent Variable: αιτίεςφοροδιαφυγής

b. Predictors: (Constant), Ηλικία, Φύλο, Άποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους, Περιορισμός φοροδιαφυγής, Τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων, Σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων

Πίνακας 35. ANOVA.

Από τον παραπάνω πίνακα, της ANOVA, ελέγχουμε αν το μοντέλο πολλαπλής παλινδρόμησης είναι στατιστικά σημαντικό, δηλαδή αν η εξαρτημένη μεταβλητή παρουσιάζει γραμμική σχέση με μια τουλάχιστον από τις ανεξάρτητες. Από τα αποτελέσματα συμπεραίνουμε ότι το μοντέλο είναι στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο σημαντικότητας 5%, εφόσον $F(6, 143)=3,580$ και $p\text{-value}=0,002<0,05$. Άρα η εξαρτημένη μεταβλητή παρουσιάζει γραμμική σχέση με τουλάχιστον μια από τις ανεξάρτητες μεταβλητές.

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	11,353	2,267		5,007	,000
	Περιορισμός φοροδιαφυγής	,092	,065	,113	1,420	,158
	Τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων	,218	,102	,173	2,132	,035
	Σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων	-,194	,158	-,104	-1,229	,221
	Άποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους	-,308	,145	-,176	-2,120	,036
	Φύλο	,680	,451	,119	1,509	,133
	Ηλικία	,183	,284	,051	,645	,520

a. Dependent Variable: Αίτιεςφοροδιαφυγής

Πίνακας 36. Coefficients.

Από τ' αποτελέσματα του παραπάνω πίνακα προκύπτει η εξίσωση παλινδρόμησης του μοντέλου:

Αιτίες φοροδιαφυγής=11,353 + 0,092 *Περιορισμός φοροδιαφυγής+ 0,218 *Τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων -0,194 * Σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων -0,308 *Άποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους + 0,680 *Φύλο + 0,183 *Ηλικία

Για την πρώτη ανεξάρτητη μεταβλητή 'Περιορισμός φοροδιαφυγής' προκύπτει $t = 1,420$ και $p\text{-value} = 0,158 > 0,05$, άρα αποδεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση και συνεπώς η ανεξάρτητη μεταβλητή δεν επηρεάζει σε στατιστικά σημαντικό βαθμό την εξαρτημένη μεταβλητή 'αιτίες φοροδιαφυγής'.

Για τη δεύτερη ανεξάρτητη μεταβλητή 'Τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων' προκύπτει $t = 2,132$ και $p\text{-value} = 0,035 < 0,05$, άρα απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση και συνεπώς ο συντελεστής b_2 είναι στατιστικά σημαντικός και η ανεξάρτητη μεταβλητή επηρεάζει σε στατιστικά σημαντικό βαθμό την εξαρτημένη μεταβλητή 'αιτίες φοροδιαφυγής'.

Για την τρίτη ανεξάρτητη μεταβλητή 'Σωστή χρήση από το κράτος των φορολογικών εσόδων' προκύπτει $t = -1,229$ και $p\text{-value} = 0,221 > 0,05$, άρα αποδεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση και συνεπώς η ανεξάρτητη μεταβλητή δεν επηρεάζει σε στατιστικά σημαντικό βαθμό την εξαρτημένη μεταβλητή 'αιτίες φοροδιαφυγής'.

Για την τέταρτη ανεξάρτητη μεταβλητή 'Άποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους' προκύπτει $t = -2,120$ και $p\text{-value} = 0,036 < 0,05$, άρα απορρίπτεται η μηδενική υπόθεση και συνεπώς ο συντελεστής b_4 είναι στατιστικά σημαντικός και η ανεξάρτητη μεταβλητή επηρεάζει σε στατιστικά σημαντικό βαθμό την εξαρτημένη μεταβλητή 'αιτίες φοροδιαφυγής'.

Για την πέμπτη ανεξάρτητη μεταβλητή 'φύλο' προκύπτει $t = 1,509$ και $p\text{-value} = 0,133 > 0,05$, άρα αποδεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση και συνεπώς η ανεξάρτητη μεταβλητή δεν επηρεάζει σε στατιστικά σημαντικό βαθμό την εξαρτημένη μεταβλητή 'αιτίες φοροδιαφυγής'.

Τέλος, για την έκτη ανεξάρτητη μεταβλητή 'ηλικία' προκύπτει $t = 0,645$ και $p\text{-value} = 0,520 > 0,05$, άρα αποδεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση και συνεπώς η ανεξάρτητη μεταβλητή δεν επηρεάζει σε στατιστικά σημαντικό βαθμό την εξαρτημένη μεταβλητή 'αιτίες φοροδιαφυγής'.

Άρα το μοντέλο μας έχει τη μορφή:

Αιτίες φοροδιαφυγής = $11,353 + 0,218 * \text{Τρόποι φοροδιαφυγής μεγάλων επιχειρήσεων} - 0,308 * \text{Αποψη πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους}$.

Κεφάλαιο 6: Συμπεράσματα, Περιορισμοί και Προτάσεις για Μελλοντική έρευνα

Η παρούσα έρευνα αφορούσε τη μελέτη για το φορολογικό έλεγχο και την φοροδιαφυγή στην Ελλάδα και συμμετείχαν συνολικά 150 άτομα ηλικίας 18 με 65 ετών.

Αρχικά, οι συμμετέχοντες χαρακτήρισαν την φορολογική επιβάρυνση διάφορων φόρων και θεωρούν ως μεγαλύτερη επιβάρυνση αυτή του ΦΠΑ, έπειτα του φόρου εισοδήματος, του ΕΝΦΙΑ, των λοιπών φόρων και τέλος εκείνου του φόρου τεκμηρίων. Συνεπώς, τα άτομα του δείγματος αισθάνονται ότι επιβαρύνονται περισσότερο με το ΦΠΑ που είναι ένας φόρος που αφορά τα καθημερινά είδη ανάγκης των φορολογούμενων ενώ τοποθετούν πιο χαμηλά το φόρο τεκμηρίων.

Στη συνέχεια, τα άτομα διατύπωσαν τη γνώμη τους για το πώς μπορεί να περιοριστεί η φοροδιαφυγή. Η επικρατέστερη πρόταση ήταν μέσω των πιστωτικών καρτών, δηλαδή να υπάρχει η υποχρέωση πληρωμής λογαριασμών και πραγματοποίησης αγορών μόνο με τις πιστωτικές κάρτες. Επίσης, για τον περιορισμό της φοροδιαφυγής θεωρήθηκε πολύ σημαντικό το να πραγματοποιούνται πιο συχνοί φορολογικοί έλεγχοι ενώ οι συμμετέχοντες υιοθετούν έντονα τη λύση της επιβολής προστίμων. Άρα, το δείγμα μας επιθυμεί η πολιτεία να βρει κάποιο τρόπο ώστε να χρησιμοποιούνται πιο συχνά οι πιστωτικές κάρτες αλλά και να ενισχύσει τους μηχανισμούς φορολογικών ελέγχων.

Ως προς το τι οδηγεί τόσο τις επιχειρήσεις όσο και τους πολίτες να φοροδιαφεύγουν οι κυριότεροι λόγοι εμφανίζονται να είναι το υψηλό ύψος των φόρων και έπειτα η κακή διαχείριση των οικονομικών πόρων από το κράτος ενώ πιστεύουν έντονα ότι η δυσκολία του να βρεθεί ο παραβάτης αποτελεί αιτία φοροδιαφυγής. Συνεπώς, θα ήταν θετικό η πολιτεία να μπορέσει να εφαρμόσει κάποιες φοροελαφρύνσεις αλλά και να αναπτύξει ένα αίσθημα εμπιστοσύνης και διαφάνειας ώστε να θεωρούν πολίτες και επιχειρήσεις ότι υπάρχει μια σωστή και δίκαιη διαχείριση των οικονομικών πόρων.

Από τις απαντήσεις των συμμετεχόντων για τους τρόπους φοροδιαφυγής των μεγάλων επιχειρήσεων συμπεραίνουμε ότι κυρίως θεωρούν ότι οι πολύ μεγάλες επιχειρήσεις μεταφέρουν τη φορολογική τους έδρα σε άλλο κράτος ώστε να

φοροδιαφύγουν και δυστυχώς τα τελευταία έτη είναι κάτι που έχει συμβεί σε πολύ μεγάλο βαθμό. Επιπλέον, πιστεύουν ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις αλλοιώνουν τα οικονομικά τους στοιχεία, δηλαδή εμφανίζουν ή μεγαλύτερα έξοδα ή μικρότερα έσοδα για να μπορέσουν να φοροδιαφύγουν. Τέλος, οι συμμετέχοντες πιστεύουν σε αρκετά μεγάλο βαθμό ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν ως πρόσχημα τις δωρεές, τι υποτροφίες αλλά και ιδρύουν κάποια ιδρύματα με μοναδικό σκοπό να φοροδιαφύγουν μέσω των φοροελαφρύνσεων ή και των φοροαπαλλαγών που θα κερδίσουν με αυτόν τον τρόπο.

Για το ζήτημα της σωστής χρήσης των φορολογικών εσόδων από το κράτος, οι απόψεις των συμμετεχόντων δεν είναι τόσο θετικές. Πιο αναλυτικά, πιστεύουν έντονα ότι τα έσοδα από τη φορολόγηση στην Ελλάδα δεν κατανέμονται σωστά αλλά και ότι τα χρήματα των φορολογούμενων δεν χρησιμοποιούνται σωστά και με σύνεση από το ελληνικό κράτος. Συνέπεια των απόψεων αυτών είναι ότι δεν θεωρούν σε μεγάλο βαθμό ότι είναι δίκαιο το φορολογικό σύστημα στην Ελλάδα αλλά πιστεύει σε αρκετά μεγάλο βαθμό ότι θα προβούν στην απόκρυψη κάποιας πηγής εσόδων τους ώστε να μειωθεί ή και να μηδενιστεί ο φόρος εισοδήματος.

Η τελευταία ενότητα της έρευνας αφορούσε την άποψη των πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους. Κατά κύριο λόγο οι συμμετέχοντες είναι λίγο ικανοποιημένοι από τις παρεχόμενες υπηρεσίες των δημοσίων υπαλλήλων ενώ πιστεύουν ότι οι δημόσιοι υπάλληλοι είναι από λίγο έως αρκετά καταρτισμένοι. Για τη βελτίωση της εικόνας των δημοσίων υπαλλήλων θα ήταν σωστό το κράτος να εκπαιδεύσει το προσωπικό που απασχολείται στο δημόσιο αλλά και να στελεχώσει τις υπηρεσίες με προσωπικό το οποίο θα έχει προσληφθεί με αξιοκρατικές διαδικασίες.

Επιπλέον, από την παρούσα έρευνα βρέθηκε ότι όσο πιο έντονες είναι οι αιτίες της φοροδιαφυγής τόσο εντονότεροι γίνονται οι τρόποι φοροδιαφυγής των μεγάλων επιχειρήσεων. Κατόπιν τούτου η άποψη των πολιτών, όσον αφορά την σωστή χρήση των φορολογικών εσόδων από το κράτος, αλλά και η άποψη τους για τους δημοσίους υπαλλήλους είναι σε συνεχή μείωση. Δηλαδή, όσο περισσότερο, τα άτομα του δείγματος, πιστεύουν στις αιτίες για τις οποίες πραγματοποιείται η φοροδιαφυγή τόσο περισσότερο πιστεύουν στην υιοθέτηση διαφόρων τρόπων φοροδιαφυγής από τις μεγάλες επιχειρήσεις καθώς και ότι ο κρατικός μηχανισμός δεν κάνει σωστή χρήση των φορολογικών του εσόδων. Επίσης, η ένταση των τρόπων φοροδιαφυγής των

μεγάλων εταιρειών είναι αντιστρόφως ανάλογη με την ένταση της άποψης περί ορθής χρήσης των φορολογικών εσόδων από το κράτος καθώς και η άποψη των πολιτών για τους δημοσίους υπαλλήλους. Τέλος, όσο περισσότερο πιστεύουν, οι πολίτες, στην ορθή χρήση των φορολογικών εσόδων τόσο πιο θετική είναι η άποψη τους για τους δημόσιους υπαλλήλους. Δηλαδή έχουν μια συνολικά θετική εικόνα για το κράτος.

Σε γενικές γραμμές αξίζει να αναφέρουμε ότι δεν υπήρχε κάποιο πρόβλημα στη διεξαγωγή της έρευνας και υπήρξε μια πολύ ικανοποιητική ανταπόκριση των πολιτών για τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου σχετικά με τα θέματα του φορολογικού ελέγχου και της φοροδιαφυγής, ενώ ο χρόνος απάντησης της ηλεκτρονικής φόρμας ήταν σύντομος. Ως μειονέκτημα του τρόπου συμπλήρωσης του ερωτηματολογίου μπορούμε να πούμε ότι δεν υπήρχε η δυνατότητα φυσικής παρουσίας της για να λύθούν τυχόν απορίες των ερωτηθέντων και ότι λόγω του περιορισμένου χρόνου δεν υπήρχε η δυνατότητα να ληφθεί ένα μεγαλύτερο δείγμα ατόμων για τη διεξαγωγή πιο αξιόπιστων συμπερασμάτων από περισσότερα άτομα. Τέλος, μια πρόταση για περαιτέρω έρευνα μπορεί να αποτελέσει το να εξεταστεί αν τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων όπως το φύλο, η ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο και το επάγγελμα επηρεάζουν τις απόψεις τους για τα θέματα του φορολογικού ελέγχου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία

- Αληφαντής, Γ. (2016). Ελεγκτική. Αθήνα: Διπλογραφία
- Αληφαντής Στ.Γ. (2018), «Ελεγκτική βάσει των Διεθνών Προτύπων Έλεγχου και των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων», Διπλογραφία, Αθήνα
- Nikolaos Artavanis, Adair Morse & Margarita Tsoutsoura (2015): 'Tax evasion across industries: soft credit evidence from Greece', Cambridge
- Βενετοπουλος Ι. "Φορολογικοί έλεγχοι και δικαιώματα φορολογούμενων υπό τον κώδικα φορολογικής διαδικασίας Ν. 4174/2013", – 2015, Ρ.18-19
- Vousinas G., "Shadow economy and tax evasion. The Achilles heel of Greek economy. Determinants, effects and policy proposals", Ρ. 389
- Γεωργίου Α. (2018). Φορολογικός έλεγχος με έμμεσες τεχνικές ελέγχου. Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, Διεύθυνση Φορολογικής και Τελωνειακής Ακαδημίας, ΚΕ.ΦΟ.ΜΕΠ, Αθήνα.
- Γιώργος Δαλιανης, Κώστας Νιφοροπουλος και συν. "Οδηγός φορολογικών ελέγχων. παραδοσιακές και έμμεσες μέθοδοι ελέγχου" - 2020, Ρ.214
- Diakomihalis M., (2020). Factors of Tax Evasion in Greece: Taxpayers' Perspective
- Drogalas G., Sorros Ioannis, Karagiorgou Dimitra, Diavastis Ioannis "Tax audit effectiveness in Greek firms : Tax auditor's perceptions"–2015, Ρ.124
- Drogalas, G. Sorros, I., Karagiorgou, D. & Diavastis, I. (2015). Tax audit effectiveness in Greek firms: Tax auditors' perceptions. Journal of Accounting and Taxation
- Drogalas, G., Anagnostopoulou, E., Pazarskis, M. and Petkopoulos, D. (2018) Tax Ethics and Tax Evasion, Evidence from Greece. Theoretical Economics Letters , 8, 1018-1027
- Ζιάγκα, Ε. & Κυριακού, Κ. (2016). Διαδικασία φορολογικού ελέγχου Φυσικών Προσώπων κατά τις διατάξεις του Κώδικα Φορολογικής Διαδικασίας. (Ν.4174/2013). Φορολογική επιθεώρηση, τεύχος 794

- " Eriotis Nikolaos, Missiakoulis Spyros, Papadakis Spyros, Vasiliou Dimitrios "Greek tax reality and the VAT gap : Influential factors -2021, P. 30,32
- Κορομηλάς, Γ. (2015). Συμπληρωματικές σημειώσεις για τη φορολογία των αγροτών. E - BOOK, Αθήνα.
- Kounadeas T. et al. (2022). Analysis of the Factors Affecting Tax Evasion in Greece
- Aristidis Bitzenis, Vasileios Vlachos "Tax morale in times of economic depression: The case of Greece" - 2019, P.174
- Μελάς, Δ. (2015). Μέθοδοι Φορολογικού Ελέγχου Εισοδήματος Φυσικών Προσώπων και Επιχειρήσεων. Αθήνα: Οικονομικές Εκδόσεις.
- Μελάς, Δ. (2015). Περιουσιολόγιο - Έμμεσες Τεχνικές Ελέγχου και νέο Ποινολόγιο. Εκδόσεις: Οικονομικές Εκδόσεις Ε.Ε., Αθήνα.
- Ντάσιου Σ., Πέτσα Β. & Ζελενίτσας Μ. (2016). Τεχνικές Ελέγχου Με Την Χρήση Μεθόδων Έμμεσου Προσδιορισμού Φορολογητέας Ύλης. Γενική Διεύθυνση Φορολογικής Διοίκησης – Διεύθυνση Ελέγχων, Τμήμα Δ', Υπουργείο Οικονομικών, Αθήνα.
- Φινοκαλιώτης Κ. (2017). Φορολογικό Δίκαιο. Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα.

Ξένη βιβλιογραφία

- Ernst, Young ,"Η φοροδιαφυγή στην Ελλάδα: Αιτίες, έκταση και προτάσεις καταπολέμησης της",–2016, P.9
- Mahdi Salehi, Hosseini Tarighi, Tahereh Alidoust Shahri, "The effect of auditor characteristics on tax avoidance of Iranian companies"– 2019, P.119-120,130
- Marziana Madah Marzuki, Muhammad Syukur ,"The effect of audit fees, audit quality and board ownership on tax aggressiveness:evidence from Thailand", – 2020, P.617-618
- Dengjun Zhang ,"Audit assurance and tax enforcement. A comparative study of Central-Eastern European countries",–2018, P. 449
- Ahmed Emadeldin Yamen, "Tax evasion, corruption and COVID-19 health risk exposure:a cross country analysis",– 2021, P. 998

- Ophias Kurauone, Yusheng Kong, Takuriramunashe Famba, Simbarashe Zuuzamhindo "Tax evasion; public political corruption and international trade : a global perspective"–2020, P. 715
- Manon Deslandes, Anne Fortin, Suzanne Landry "Audit committee characteristics and tax aggressiveness",– 2019, P. 275
- Orçun Avcı, Zeynep Demirci "Advantages of tax audit",– 2021, P. 131, 133-135
- Demirci & O.A.a.Z., (2021). Advantages of Tax Audit. Contemporary Issues in Public Sector Accounting and Auditing (Contemporary Studies in Economic and Financial Analysis), 105, pp. 131-141
- Gokgoz, A. (2018). Accounting of investment incentives relating corporation tax within the framework of TAS 12 income taxes standard. Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies, 4(4), 203-215.
- Gubar E., Kumacheva, S., Zhitkova E. & O. Porokhnyavaya, (2015). Propagation of information over the network of taxpayers in the model of tax auditing. International Conference "Stability and Control Processes" in Memory of V.I. Zubov (SCP), pp. 244-247.
- Rettig, P.C. (2014). Overview: Indirect Methods of Determining Taxable Income. Journal of Tax Practice & Procedure, pp. 19-24.

Πηγές Διαδικτύου

- Υπουργείο Οικονομικών - <https://www.minfin.gr/web/eidike-grammateia-sdoe>
- Θεματικό Ενημερωτικό Δελτίο Ευρωπαϊκού εξαμήνου καταπολέμησης της διαφθοράς, 2017
https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/file_import/european-semester_thematic-factsheet_fight-against-corruption_el.pdf
- Capital.gr (2021): Φοροδιαφυγή: Χάνουμε ένα Ταμείο Ανάκαμψης κάθε 4 χρόνια, Ανακτήθηκε: <https://www.capital.gr/tax/3601384/forodifugi-xanoume-ena-tameio-anakampsis-kathe-4-xronia>, Δημοσιεύθηκε: 12/12/2021

- kathimerini.gr, Προκόπης Χατζηνικολάου (2020): Χάθηκαν 115 δισ. ευρώ από ΦΠΑ σε 19 χρόνια λόγω φοροδιαφυγής, Ανακτήθηκε: <https://www.kathimerini.gr/economy/561075940/chathikan-115-dis-eyro-aro-fpa-se-19-chronia-logo-forodiafygis/>, Δημοσιεύθηκε: 19/9/2020
- dianeosis.org, Ηλιας Νικολαΐδης (2016): 8 Λύσεις Για Τη Φοροδιαφυγή, Ανακτήθηκε: <https://www.dianeosis.org/2016/06/tax-solution/>, Δημοσιεύθηκε: 7/2016
- europa.eu (2021): VAT Gap in the EU – Report (2021), Ανακτήθηκε: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/vat/vat-gap_el, Δημοσιεύθηκε: 2021

